

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเสนอขายประกันอุบัติเหตุร่วมกับบัตรเอทีเอ็ม ของธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยและต่างประเทศ

ในบทนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจกฎหมายเกี่ยวกับการเสนอขายประกันอุบัติเหตุร่วมกับบัตรเอทีเอ็มของธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทย ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 รวมทั้งประกาศต่างๆที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมธุรกิจประกันภัย นอกจากนี้ ยังศึกษาถึงกฎหมายเกี่ยวกับการเสนอขายประกันอุบัติเหตุร่วมกับบัตรเอทีเอ็มของธนาคารพาณิชย์ของต่างประเทศ เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการเสนอขายประกันอุบัติเหตุร่วมกับบัตรเอทีเอ็มของธนาคารพาณิชย์ต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเสนอขายประกันอุบัติเหตุร่วมกับบัตรเอทีเอ็มของต่างประเทศ

3.1.1 ประเทศอังกฤษ

ในต่างประเทศถือว่านายหน้าประกันภัยเป็นคนกลางประกันภัยประเภทหนึ่งซึ่งตามข้อ 24 แห่ง Insurance Core Principle (ICP) หรือมาตรการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย ได้ให้ความหมายของคำว่า “คนกลางประกันภัย(Intermediaries)” หมายถึง บุคคลที่ดำเนินการให้คู่สัญญาประกันภัยกัน ซึ่งคนกลางประกันภัย ได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้¹

“ตัวแทนประกันภัย” หมายถึง บุคคลผู้ที่ได้รับอำนาจให้กระทำการแทนผู้รับประกันภัย ในการเจรจาต่อรองหรือชักชวนให้ผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญากับผู้รับประกันภัยที่มอบอำนาจให้ตนทำการแทน โดยตัวแทนประกันภัยอาจเป็นลูกจ้างของผู้รับประกันภัยหรือบุคคลภายนอกก็ได้

“นายหน้าประกันภัย” หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ติดต่อให้ผู้เอาประกันและผู้รับประกันภัยให้มาพบกันและตกลงทำสัญญาประกันภัยกันเท่านั้น

¹ ภัทรวรรณ ไตรโลกา. (2553). *นายหน้าประกันภัย: ศึกษาบทบาทของธนาคารพาณิชย์ในฐานะนายหน้าประกัน*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 11.

“Insurance Producer” หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่หาธุรกิจประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันภัย หรือ นายหน้าผู้ซึ่งไม่ใช่สมาชิกของสถาบันลอยด์ แต่เป็นผู้รับข้อเสนอขอเอาประกันภัยและนำข้อเสนอ นั้นมาให้แก่นายหน้าสถาบันลอยด์ เพื่อดำเนินการเอาประกันภัยกับสถาบันลอยด์ต่อไป

“Adjuster” หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งกระทำการเพื่อผู้รับประกันภัยหรือผู้เอาประกันภัยในการตกลงเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทน หรือความรับผิดชอบของผู้รับประกัน ผู้เจรจาตกลงอาจเป็นพนักงานของผู้รับประกันภัยหรือผู้ประกอบการ โดยอิสระ และผู้รับประกันภัยว่าจ้างให้เจรจาตกลงความเสียหายเฉพาะราย หรือเป็นหน่วยงานเฉพาะในการเจรจาตกลงความเสียหายที่ผู้รับประกันภัยว่าจ้าง

โดยคนกลางประกันภัยดังกล่าวจะต้องมีการขึ้นทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจ และยังคงเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั่วไป ด้านธุรกิจประกันภัยและด้านวิชาชีพของตน

กฎหมายที่สำคัญของประเทศอังกฤษที่ใช้ในการกำกับดูแลนายหน้าประกันภัย คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยตลาดการเงินและการบริการทางการเงิน ค.ศ. 2000 โดยให้นายหน้าประกันภัยกำกับดูแลตนเอง โดยให้อิสระนายหน้าประกันภัยดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจของตนเองได้อย่างเสรี แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่ทางสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงิน (Financial Services Activities หรือ FSA) กำหนดไว้ ซึ่งกฎเกณฑ์ต่างๆส่วนมากจะเป็นมาตรฐานการดำเนินการต่างๆไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภค และนอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงให้นายหน้าประกันภัยกำกับดูแลตัวเองแล้ว ยังมีการเปลี่ยนแปลงอำนาจขององค์กรที่กำกับดูแลนายหน้าประกันภัย จากเดิมที่ให้คณะกรรมการนายหน้าประกันภัยจดทะเบียน (The Insurance Brokers Registration Council) เป็นผู้กำกับดูแลนายหน้าประกันภัยและเป็นผู้ออกใบอนุญาตนายหน้าประกันภัย เปลี่ยนเป็นให้สำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินเป็นผู้กำกับดูแลนายหน้าประกันภัย ในด้านต่างๆแทน โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยตลาดการเงินและบริการทางการเงิน ค.ศ. 2000 นี้ได้ให้อำนาจสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินกำกับดูแลนายหน้าประกันภัยทั้งในด้านการออกใบอนุญาต เพิกถอนอำนาจของนายหน้าประกันภัย ดำเนินการใดๆต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจของนายหน้าประกันภัย และมีอำนาจในการลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจนายหน้าประกันภัย โดยอาจใช้วิธีการชั่วคราวก่อนที่จะมีคำพิพากษา หรืออาจดำเนินการทางกฎหมายอันเกี่ยวกับความผิดต่างๆ รวมถึงสามารถเรียกเงินค่าเสียหายคืนให้แก่ผู้บริโภคอีกด้วย และให้อำนาจในการดำเนินคดีอาญาแก่บุคคลที่ประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยแต่ไม่มีใบอนุญาตนายหน้าประกันภัยได้อีกด้วย

จากการกำกับดูแลของสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงิน สามารถที่จะแบ่งหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลนายหน้าประกันภัยของสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินตามพระราชบัญญัติว่าด้วยตลาดการเงินและบริการทางการเงิน ค.ศ. 2000 ดังนี้

3.1.1.1 การกำกับดูแลในด้านนายหน้าประกันภัย

ผู้ที่ต้องการประกอบประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยและต้องการเป็นสมาชิกภายใต้พระราชบัญญัตินี้ โดยต้องการทำกรยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยต่อสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินก่อน ซึ่งบุคคลที่สามารถยื่นขอรับใบอนุญาตนายหน้าประกันภัยมีทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล แต่บุคคลดังกล่าวต้องเป็นผู้ที่มีเงื่อนไขครบตามกฎเกณฑ์ที่สำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินได้กำหนดไว้ ซึ่งมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ดังนี้²

(1) หากบุคคลผู้ขอรับอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยนั้นเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด บุคคลผู้ขออนุญาตต้องมีสำนักงานสาขาอยู่ในสหราชอาณาจักร หรือหากไม่มีสำนักงานสาขา นิติบุคคลนั้นต้องมีสำนักงานใหญ่อยู่ในสหราชอาณาจักร

(2) หากบุคคลผู้ยื่นขออนุญาตนั้นเป็นบุคคลธรรมดา บุคคลผู้ที่ยื่นขออนุญาตดังกล่าวต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในสหราชอาณาจักรและต้องดำเนินธุรกิจนายหน้าประกันภัยภายในสหราชอาณาจักร

(3) ต้องเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับสัญญาประกันภัยในฐานะตัวแทน ในการดำเนินการจัดให้มีการทำสัญญาประกันภัยขึ้น ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 21 ของ Regulated Activities Order

(4) ต้องเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิในสัญญาประกันภัย โดยเตรียมสัญญาประกันภัยเพื่อทำการชักชวนให้ผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญาประกันภัย ตามกฎระเบียบตามที่ระบุไว้ในมาตรา 25 (1) ของ Regulated Activities Order

(5) ต้องเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการบริหารจัดการสัญญาประกันภัยและให้คำแนะนำในการซื้อประกันภัยที่เหมาะสม

(6) ต้องไม่เป็นบุคคลที่มีปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน เช่น ต้องไม่เคยถูกศาลพิพากษาว่าเป็นบุคคลล้มละลาย ต้องไม่เคยถูกฟ้องล้มละลาย หรือถูกยื่นคำขอเลิกกิจการ หรือต้อง

² Christopher Henley. (2004). *The law of Insurance Broking*. London : Sweet and Maxwell. P. 511. อ้างถึงใน รุ่งอรุณ จันทร์พูล. (2551). *ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535: ศึกษาเฉพาะกรณีการกำกับดูแลตัวแทนประกันชีวิตและนายหน้าประกันชีวิต*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 41.

ไม่เคยถูกยึดทรัพย์ ภายในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ต้องไม่เป็นผู้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามคำพิพากษา ไม่ว่าจะในสหราชอาณาจักรหรือที่อื่นใด

(7) ต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยขัดแย้งหรือเกี่ยวกับบุคคลซึ่งขัดแย้งกับข้อกำหนดใดๆของพระราชบัญญัติว่าด้วยการตลาดการเงินและบริการทางการเงิน ค.ศ. 2000 หรือกฎหมายว่าด้วยการให้บริการทางการเงินที่มีมาก่อนหน้านี้ หรือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์หรือข้อบังคับ เช่น Society of Lloyd's Codes ของหน่วยงานอื่น

(8) ต้องไม่เป็นผู้ที่ถูกพิพากษาว่ามีความผิดทางอาญาในความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์หรือความผิดอื่นใดอันเกี่ยวเนื่องกับกิจการทางการเงิน เช่น ความผิดฐานทุจริต นื้อโง่อาชญากรรมทางการเงิน หรือความผิดอื่นใดภายใต้กฎหมายอันเกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการเงินและธนาคาร บริษัทประกันและการคุ้มครองผู้บริโภค

(9) ต้องเป็นผู้ที่เคยได้รับการปฏิเสธ การได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย แต่บางกรณีแม้จะเป็นบุคคลต้องห้ามแต่สำนักงานควบคุมกิจการทางการเงิน ก็อาจนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาเป็นกรณีๆไปได้³

(10) ต้องมีการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการที่จะกำกับดูแลบุคคลที่เป็นพนักงานของผู้ยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัย เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตามข้อกำหนดและมาตรฐานภายใต้กฎเกณฑ์ต่างๆที่ใช้บังคับอยู่กับผู้ยื่นขออนุญาต⁴

หากสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินเห็นว่าข้อมูลที่มีอยู่ตามเงื่อนไขข้างต้นไม่เพียงพอ ทางสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินอาจร้องขอต่อผู้ยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัย เพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควรเพื่อประกอบการตัดสินใจในการอนุญาตดังกล่าวอีกได้ และหากสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินเห็นว่า ผู้ยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัย เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่เงื่อนไขข้างต้นกำหนด และเห็นได้เห็นว่าน่าจะเป็นบุคคลที่ประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยด้วยความซื่อสัตย์และเป็นไปตามมาตรฐานที่เหมาะสม กล่าวคือ มีความสามารถและมีทักษะความชำนาญเพียงพอในการประกอบธุรกิจ นายหน้าประกันภัย เมื่อสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินได้พิจารณาถึงความสามารถในการประกอบธุรกิจของผู้ขออนุญาตประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยอย่างเพียงพอแล้ว ทางสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินอาจจะออกใบอนุญาตนายหน้าประกันภัยให้แก่บุคคลดังกล่าวได้

³ Fincaill Service and Markets Act 2000. ใน Schedule 6 Threshold Condition COND 2.5.6 G(2).

⁴ Fincaill Service and Markets Act 2000. ใน Schedule 6 Threshold Condition COND 2.5.6 G(7).

หากสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินเห็นว่า ผู้ขอใบอนุญาตนายหน้าประกันภัย ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอ ทางสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินที่มีสิทธิที่จะปฏิเสธที่จะปฏิเสธการยื่นขออนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยดังกล่าวได้ แต่ทางหน่วยงานดังกล่าวจะต้องแจ้งไปยังผู้ยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยให้ทราบถึงการปฏิเสธการขอใบอนุญาตดังกล่าวด้วยและผู้ที่ถูกปฏิเสธมีสิทธิเข้าชี้แจงต่อสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินภายในกำหนดเวลาที่กำหนด หากสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินยังคงปฏิเสธการออกใบอนุญาตนายหน้าประกันภัยหลังการที่ได้รับคำชี้แจงแล้ว ผู้ยื่นคำขออนุญาตมีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อศาล

การยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยต่อสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินนี้ไม่ใช่บังคับแก่บุคคลที่ต้องการขอรับใบอนุญาตนายหน้าประกันภัย จากสถาบันลอร์ด เนื่องจากนายหน้าประกันภัยของสถาบันลอร์ดต้องได้รับอนุญาตจากสถาบันลอร์ดเท่านั้น และนายหน้าประกันภัยของสถาบันลอร์ดมีกฎหมายที่กำหนดกฎเกณฑ์ไว้สำหรับผู้ที่ต้องการจะขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยของสถาบันลอร์ดไว้โดยเฉพาะ ได้แก่ Lloyd's Act 1992 และ Lloyd's Brokers Byelaws ซึ่งมีข้อกำหนดในการกำกับดูแลนายหน้าประกันภัยของสถาบันลอร์ดอย่างเคร่งครัดอยู่แล้ว มีมาตรการกำกับดูแลดังนี้⁵

(1) หากผู้ใดต้องการจดทะเบียนเพื่อประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยของสถาบันลอร์ด ผู้นั้นต้องมีเงินทุนเพียงพอ โดยการกำหนดเงินทุนของนายหน้าประกันภัยแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับลักษณะ ปริมาณธุรกิจ ค่าใช้จ่ายและข้อผูกมัดต่างๆ อย่างไรก็ตามเงินทุนดังกล่าวจะต้องไม่น้อยกว่า 250,000 ปอนด์ และนายหน้าประกันภัยของสถาบันลอร์ดต้องมีทรัพย์สินเหนือหนี้สินตามที่ Lloyd's Brokers Byelaws กำหนด เนื่องจากต้องการรับประกันว่าเงินที่นายหน้าประกันภัยของสถาบันลอร์ดได้รับจากการประกันภัย และการประกันภัยว่าเงินที่นายหน้าประกันภัยของสถาบันลอร์ดได้รับจากการประกันภัย และการประกันภัยต่อเพียงพอที่จะได้ชำระหนี้สินที่เกิดขึ้นจากเจ้าหนี้ประกันภัยและเจ้าหนี้ประกันต่อและสำรองหนี้สูญที่อาจจะเกิดขึ้น

(2) นายหน้าประกันภัยของสถาบันลอร์ดจะต้องทำประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพ โดยเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยต้องเป็นไปตามที่สถาบันลอร์ดกำหนดไว้ โดยต้องทำประกันภัยความรับผิดในรายการประกันภัยที่นายหน้าประกันภัยของสถาบันลอร์ดจัดการอยู่ไม่เกินสี่เท่าของค่านายหน้าที่ได้รับ แต่ต้องไม่ต่ำกว่า 2 ล้านปอนด์ สูงสุดไม่เกิน 20 ล้านปอนด์และส่วนที่ไม่ได้เอา

⁵ จันทรตรีบูล วัฒนฐานะ. (2534). “การควบคุมนายหน้าประกันภัยต่อในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา”. *วารสารการประกันภัย*, 16(8) (ตุลาคม - ธันวาคม). หน้า 58-60.

ประกันจะต้องไม่เกิน 5,000 ปอนด์ หรือ ร้อยละ 2 ของค่านายหน้า บวก ร้อยละ 30 ของทรัพย์สินที่เป็นรูปธรรม

(3) นายหน้าสถาบันลอยด์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติของนายหน้าประกันภัยสถาบันลอยด์ (Code of Practice) ที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างมาตรฐานการดำเนินการที่เป็นมืออาชีพ เพื่อให้ให้นายหน้าประกันภัยของสถาบันลอยด์ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพนายหน้าประกันภัย เช่น การกำหนดให้นายหน้าประกันภัยของสถาบันลอยด์ต้องเปิดเผยค่านายหน้าประกันภัย ที่ได้รับจากผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัยทราบในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยร้องขอ กำหนดให้ต้องเก็บข้อมูลข่าวสารของผู้เอาประกันภัยไว้เป็นความลับยกเว้นในกรณีที่ศาลร้องขอ กำหนดให้ต้องมีผู้รับประกันภัยในจำนวนที่เพียงพอเพื่อให้บริการผู้เอาประกันภัย กำหนดให้ต้องเปิดเผยข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับการประกันภัยให้ผู้รับประกันภัยทราบและแจ้งให้ผู้เอาประกันภัยทราบถึงข้อมูลรับประกันภัยและความคุ้มครองที่ผู้เอาประกันภัยจะได้รับและยังต้องแจ้งให้ผู้เอาประกันภัยทราบทันทีหากมีการเปลี่ยนแปลงในกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าว

(4) นายหน้าประกันภัยของสถาบันลอยด์ต้องลงรายการทางการเงินที่เกี่ยวกับการประกันภัยและการประกันภัยต่อในสมุดบัญชีนายหน้า และลงรายการดำเนินงานลงทุนรายได้ การลงทุน รายการรับ จ่ายเงินจากผู้เอาประกัน โดยเร็ว และนายหน้าประกันภัยของสถาบันลอยด์ต้องฝากบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการรับจ่ายเงินทั้งหมดของการรับ การจ่ายเงินทั้งหมดของการรับประกันภัย และการประกันภัยต่อไว้กับธนาคารที่ได้รับความเห็นชอบจากสถาบันลอยด์เท่านั้น

นอกจากนี้ สถาบันลอยด์ยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการของสถาบันลอยด์เพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานของนายหน้าประกันภัย การให้บริการลูกค้า การลงบัญชี สมุดบัญชี

3.1.1.2 การกำกับดูแลด้านการดำเนินการของนายหน้าประกันภัย

(1) สำนักงานของนายหน้าประกันภัย

หากผู้ได้รับใบอนุญาตนายหน้าประกันภัยเป็นนิติบุคคล นิติบุคคลรายนั้นต้องมีสำนักงาน โดยต้องจดทะเบียนเป็นบริษัทและต้องมีสำนักงานที่ทำการอยู่ในราชอาณาจักรและยังต้องระบุในใบบริคนธ์สนธิของบริษัทถึงชื่อของบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นกรรมการในการบริหารจัดการในการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัย โดยกรรมการดังกล่าวนี้ต้องเป็นนายหน้าประกันภัยที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วด้วย⁶

⁶ MIPRU 2.2, Prudential sourcebook for Mortgage and Home Finance Firms, and Insurance Intermediaries (MIPRU).

(2) การจัดการทรัพย์สินของนายหน้าประกันภัย

นายหน้าประกันภัยต้องดำรงเงินทุนอย่างน้อย 5,000 ยูโร และต้องแบ่งรายได้ของตนอย่างน้อยร้อยละ 2.5 ของรายได้ตลอดทั้งปีเพื่อมาสะสมไว้ในกองทุน โดยรายได้ของนายหน้าประกันภัย ได้แก่ ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียม ค่าดำเนินการ และค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนายหน้าประกันภัย รวมถึงรายได้ของตัวแทนที่ตนแต่งตั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการซึ่งนายหน้าประกันภัยผู้แต่งตั้งจะต้องรับผิดชอบ แต่ในกรณีที่นายหน้าประกันภัยนั้นถือครองเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดของผู้เอาประกันภัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนายหน้าประกันภัย นายหน้าประกันภัยรายนั้นจะต้องดำรงเงินทุนของตนให้สูงกว่า 10,000 ยูโร และต้องจัดแบ่งรายได้ตลอดทั้งปีของตนร้อยละ 5 เพื่อนำมาดำรงไว้ในกองทุนของตนด้วย

การที่ต้องกำหนดให้นายหน้าประกันภัยต้องดำรงรักษาเงินกองทุนไว้ เนื่องจาก หากเกิดความเสียหายขึ้นจากการกระทำของนายหน้าประกันภัย ทางสำนักงานกำกับดูแลกิจการทางการเงิน (Financial Ombudsman Services หรือ FOS) สามารถเรียกค่าใช้จ่ายกับนายหน้าประกันภัย หรือหากมีการฟ้องร้องต่อศาล ศาลอาจเรียกค่าชดเชยจากการกระทำผิดของนายหน้าประกันภัยในเงินกองทุนนั้นได้⁷

(3) การกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของนายหน้าประกันภัย

ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นนายหน้าประกันภัยได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจนายหน้าประกันภัย และลงทะเบียนกับสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินและต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะความชำนาญเกี่ยวกับการประกันภัยอย่างเพียงพอ โดยต้องเป็นบุคคลที่ผ่านเกณฑ์ตามข้อกำหนดการอบรมความรู้ความสามารถ (Training and Competence) ของสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินหรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และผ่านการฝึกฝนในการดำเนินการในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจการของนายหน้าประกันภัยเป็นอย่างดีและนายหน้าประกันภัยยังจะต้องปฏิบัติตามจริยธรรมของคนกลางประกันภัยอีกด้วย ตาม Insurance Conduct of Business sourcebook (ICOBS) ซึ่งกำหนดให้นายหน้าประกันภัยต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคนกลางประกันภัย ดังนี้

ก. นายหน้าประกันภัยต้องบอกกล่าวข้อมูลที่เกี่ยวข้องของตนเอง และรายละเอียดต่างๆก่อนที่จะให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำใดๆแก่ผู้เอาประกัน

⁷ MIPRU 4.2.11 R, Prudential sourcebook for Mortgage and Home Finance Firm, and Insurance Intermediaries (MIPRU).

ข. นายหน้าประกันภัยมีหน้าที่ในการกระทำการ โดยใช้ทักษะความชำนาญและใช้ความระมัดระวังอย่างเหมาะสมต่อผู้เอาประกันภัย กล่าวคือ

ประการแรก นายหน้าประกันภัยต้องมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ผู้เอาประกันภัยในเรื่องที่เป็นสาระสำคัญ โดยใช้ทักษะความเชี่ยวชาญของตนและใช้ความระมัดระวังอย่างดี กล่าวคือนายหน้าประกันภัยจะต้องให้คำแนะนำหรือให้ข้อมูลแก่ผู้เอาประกันภัยบนพื้นฐานการวิเคราะห์ที่เป็นปกติทางธุรกิจ และจะต้องวิเคราะห์ถึงสัญญาประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยต้องการ โดยต้องคำนึงถึงระดับความคุ้มครองที่เพียงพอต่อความเสี่ยงที่ผู้เอาประกันภัยจะได้รับ ช้อยกเว้น ข้อจำกัด และเงื่อนไขใดๆ ในสัญญาประกันภัย เพื่อให้คำแนะนำหรือให้ข้อมูลที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เอาประกันภัยที่สุด และต้องเลือกกรมธรรม์ประกันภัยที่เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เอาประกันภัยที่สุด โดยต้องทำการตรวจสอบรายละเอียดของเจตนาของผู้เอาประกันภัยประกอบด้วย หากนายหน้าประกันภัยไม่สามารถจัดการตามที่ผู้เอาประกันภัยต้องการได้ นายหน้าประกันภัยจะต้องแจ้งแก่ผู้เอาประกัน โดยเร็วที่สุด

ประการที่สอง นายหน้าประกันภัยต้องทำการเปิดเผยแก่ผู้เอาประกันภัย ถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องในเอกสารก่อนที่จะได้มีการทำสัญญาประกันภัย รวมไปถึงข้อมูลต่างๆ สถานะทางกฎหมาย สิทธิที่เกี่ยวข้องกับผู้รับประกัน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประกันภัยหรือความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยและวิธีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

ประการที่สาม นายหน้าประกันภัยต้องมีหน้าที่ในการอธิบาย เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยเข้าใจถึงหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการเปิดเผยข้อความจริงที่เป็นสาระสำคัญและข้อมูลที่เกี่ยวข้องทุกอย่างต่อผู้รับประกันภัย และนายหน้าประกันภัยยังมีหน้าที่ต้องบอกกล่าวข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญแก่ผู้เอาประกันภัยด้วย

ค. นายหน้าประกันภัยต้องมีหน้าที่ในการอธิบาย เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยเข้าใจถึงหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการเปิดเผยข้อความจริงที่เป็นสาระสำคัญและข้อมูลที่เกี่ยวข้องทุกอย่างต่อผู้รับประกันภัย และนายหน้าประกันภัยยังมีหน้าที่ต้องบอกกล่าวข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญแก่ผู้เอาประกันภัยด้วย

ง. นายหน้าประกันภัยต้องเปิดเผยถึงค่านายหน้าและค่าตอบแทนทั้งหมดที่ตนได้รับจากการจัดการสัญญาประกันภัยแก่ผู้เอาประกันภัย เมื่อผู้เอาประกันร้องขอทันที

จ. นายหน้าต้องแจ้งถึงการต่ออายุกรมธรรม์ประกันภัยแก่ผู้เอาประกัน ก่อนวันสิ้นสุดกรมธรรม์ประกันภัย ไม่ว่าผู้รับประกันจะเตรียมการในการต่อกรมธรรม์นั้นหรือไม่ก็ตาม และนายหน้าประกันภัยต้องให้ข้อมูลที่เพียงพอแก่ผู้เอาประกันภัย เพื่อให้ผู้เอาประกันสามารถ

ตัดสินใจในการทำสัญญาประกันได้ในกรณีที่มีการเปลี่ยนหรือการต่อสัญญาประกันภัยใหม่และต้องให้รายละเอียดในเรื่องเบี้ยประกันและค่าธรรมเนียมอื่นด้วย

(4) การกำกับดูแลในการบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดของนายหน้าประกันภัย

มาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเพื่อบรรเทาความเสียหายจากการกระทำที่ผิดหน้าที่ของนายหน้าประกันภัยนี้ โดยส่วนมากจะเป็นมาตรการที่ใช้บรรเทาความเสียหายเกี่ยวกับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนในความรับผิดชอบทางแพ่งของนายหน้าประกันภัย ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนอย่างแน่นอน ซึ่งมีมาตรการดังนี้

ก. นายหน้าประกันภัยจะต้องทำประกันความรับผิดทางวิชาชีพของตน จากการกระทำประมาทเลินเล่อของตนอย่างน้อย 1 ล้านยูโร ต่อค่าสินไหมทดแทนแต่ละครั้ง แต่รวมกันแล้วจะไม่เกิน 1 ล้าน 5 แสนยูโร ต่อปีสำหรับค่าสินไหมทดแทนทุกครั้ง เว้นเสียแต่ว่า บริษัทนายหน้าประกันภัยมีทรัพย์สินที่มีรูปร่างทั้งหมด ซึ่งมีมูลค่ามากกว่า 10 ล้านยูโรและได้นำอามอมอบเป็นหลักประกันแทน ซึ่งข้อจำกัดความรับผิดนี้จะต้องมีการทบทวนใหม่ทุกๆ 5 ปี เพื่อพิจารณาตามความเคลื่อนไหวของราคา Consumer price ในยุโรป ข้อจำกัดดังกล่าวนี้มีเพื่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามความเคลื่อนไหวที่ได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการภาคพื้นยุโรป

การกำหนดกฎเกณฑ์ให้นายหน้าประกันภัยต้องทำประกันความรับผิดทางวิชาชีพดังกล่าว เนื่องจากต้องการคุ้มครองผู้บริโภคและต้องการรักษาความเชื่อมั่นต่อธุรกิจประกันภัย โดยทำให้ผู้เอาประกันภัยมั่นใจได้ว่าบริษัทนายหน้าประกันภัยมีทรัพย์สินเพียงพอที่จะคุ้มครองตนเองและผู้เอาประกันต่อความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการละเมิดหน้าที่ของนายหน้าประกันภัยภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือกฎหมายแพ่ง

ข. มาตรการการคุ้มครองผู้เอาประกันภัยจากการที่นายหน้าประกันภัยไม่นำส่งค่าเบี้ยประกันภัยแก่บริษัทผู้รับประกันภัย

มาตรการนี้เป็นมาตรการหนึ่งซึ่งช่วยบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภคโดยมาตรการนี้จะเป็นการคุ้มครองผู้เอาประกันภัยจากการกระทำผิดหน้าที่ของนายหน้าประกันภัยที่ไม่นำส่งค่าเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทผู้รับประกันภัย หรือไม่นำส่งค่าสินไหมทดแทนหรือคืนค่าเบี้ยประกันภัยที่ไม่ส่งค่าเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทผู้รับประกันภัย หรือไม่นำส่งค่าสินไหมทดแทนหรือคืนค่าเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย โดยมาตรการดังกล่าวมีรูปแบบ คือ ออกข้อกำหนดว่าเงินของผู้เอาประกันภัยจะถูกส่งผ่านทางบัญชีที่ได้รับการจำแนกอย่างเข้มงวดและบัญชีเหล่านี้จะต้องไม่นำมาชดเชยให้กับเจ้าหน้าที่รายอื่นในกรณีที่ตนล้มละลาย ออกข้อกำหนดในการวางประกัน

(5) บทกำหนดโทษในกระทำความผิดต่างๆ ของนายหน้าประกัน

ในเรื่องบทลงโทษสำหรับกระทำความผิดของนายหน้าประกันภัยนี้ ในประเทศอังกฤษ ซึ่งมีวิธีการลงโทษในการกระทำความผิดของนายหน้าประกันภัย ดังนี้

ก. การลงโทษทางแพ่ง

หากนายหน้าประกันภัยกระทำละเมิดหรือละเลยหน้าที่หรือกฎเกณฑ์ตามที่สำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินกำหนด และจากการกระทำละเมิดดังกล่าวทำให้ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับผลประโยชน์ได้รับความเสียหายจากการกระทำของนายหน้าประกันภัยนั้น ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับผลประโยชน์สามารถนำเรื่องฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลทำการพิจารณาได้

ข. การลงโทษทางอาญา

นายหน้าประกันภัยที่ดำเนินการจัดหาริมทรัพย์ประกันภัยของผู้เอาประกันภัยโดยปราศจากความสุจริตอย่างยิ่ง (Bona Fide) หากว่าตนกระทำการโดยฉ้อฉล หลอกลวงหรือโดยวิธีอื่น นายหน้าประกันภัยอาจต้องรับผิดทางอาญา The Theft Act 1978 , Trade Description Act 1976, Prevention of Corruption Act 1906 และตามพระราชบัญญัติว่าด้วยตลาดการเงินและบริการทางการเงิน ค.ศ. 2000

ค. การลงโทษทางปกครอง

การลงโทษทางปกครองนี้มีบทกำหนดโทษอยู่หลายระดับ ได้แก่ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงกิจการที่อนุญาต หรือการเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของสำนักงานควบคุมทางการเงินในการกำหนดบทลงโทษ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของความร้ายแรงของการกระทำความผิด

3.1.1.3 มาตรการกำกับดูแลนายหน้าประกันภัยประเภทธนาคารพาณิชย์

ปัจจุบันประเทศอังกฤษมีการกำกับดูแลสถาบันการเงินแบบรวมกลุ่ม โดยองค์กรเดียว ซึ่งได้แก่ สำนักงานควบคุมกิจการทางการเงิน (Financial Conduct Authority หรือ FCA) โดยองค์กรนี้จะป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการเงินทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการธนาคาร ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจการประกันภัย ภายใต้ “พระราชบัญญัติว่าด้วยตลาดการเงินและบริการทางการเงิน ค.ศ. 2000” (Financial Services and Markets Act)

เหตุที่ประเทศอังกฤษมีการเปลี่ยนแปลงการกำกับดูแลธุรกิจสถาบันการเงินเป็นแบบรวมการกำกับดูแลไว้กับดูแลไว้กับสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงิน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวของสถาบันการเงินธุรกรรมทางการเงินใหม่ๆ ตลอดจนการขยายตัวของธุรกรรมข้ามประเภท (Crossed Broader Transaction) ของสถาบันการเงิน แม้ว่าการกำกับดูแลแบบเดิมจะมีระบบการให้ความร่วมมือกันอย่างไรก็ดีในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันก็

ตามแต่ในทางปฏิบัติแล้วยังมีข้อจำกัดในการร่วมมือต่างๆ เนื่องจากข้อจำกัดในด้านกฎหมายในการกำกับดูแลของแต่ละสถาบันการเงินมีขอบเขตอำนาจหน้าที่และวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน⁸

จากสาเหตุดังกล่าว ทำให้ประเทศอังกฤษเปลี่ยนมากำกับดูแลธุรกิจสถาบันการเงินเป็นแบบองค์กรเดียวหรือการรวมการกำกับดูแลธุรกิจการเงินเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งจากการเปลี่ยนโครงสร้างการกำกับดูแลนี้ ส่งผลดังนี้

1) เกิดการพัฒนาของตลาด กล่าวคือ เกิดการขยายตัวของสถาบันการเงินโดยสามารถให้บริการหลายรูปแบบมากขึ้น รวมทั้งยังสามารถกำหนดขอบเขตธุรกรรมการเงินให้มีความชัดเจนขึ้น และสามารถแก้ปัญหาการที่สถาบันการเงินหลีกเลี่ยงไปประกอบธุรกิจหรือออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรอื่นที่มีความเข้มงวดน้อยกว่า

2) ก่อให้เกิดการตอบสนองต่อการจัดสรรทรัพยากร เนื่องจากองค์กรเดียวสามารถมีข้อมูลจากสถาบันการเงินทุกประเภท รวมทั้งทำให้สถาบันการเงินมีภาระในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับน้อยลง

3) สามารถแก้ปัญหาในเรื่องการใช้ประโยชน์ในความแตกต่างของกฎระเบียบหรือมาตรการกำกับดูแลของการประกอบธุรกิจที่ตั้งโดยแต่ละองค์กรกันกำกับดูแลได้ เนื่องจากการกำกับดูแลรูปแบบใหม่นี้มีมาตรการและกฎระเบียบเดียวกำกับดูแล

4) สามารถแก้ปัญหาการปฏิเสธในเรื่องความรับผิดชอบ การตรวจสอบและความโปร่งใสต่างๆ ได้ และยังไม่ทำให้เกิดความสับสนต่อผู้บริโภคกว่าตนจะต้องร้องเรียนต่อหน่วยงานใด ทำให้ผู้บริโภคสามารถร้องเรียนและได้รับความคุ้มครองที่สะดวกขึ้น

ดังนั้น จากการรวมสถาบันทางการเงินทั้งหมด โดยมีการรวมการกำกับดูแลไว้ในองค์กรกำกับดูแลเพียงองค์กรเดียว ได้สำนักงานควบคุมกิจการทางการเงิน ทำให้ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการจะประกอบธุรกิจ นายหน้าประกันภัยต่างต้องตกอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินด้วยเช่นเดียวกับ ซึ่งมีผลกระทบในการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ ดังนี้

ก. การกำกับดูแลในเรื่องใบอนุญาตนายหน้าประกันภัยประเภทธนาคารพาณิชย์

การที่รวมการกำกับดูแลสถาบันการเงินมาไว้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยตลาดการเงินและบริการทางการเงิน ค.ศ. 2000 ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต่างๆสามารถที่จะขออนุญาตประกอบธุรกิจประกันภัย ในฐานะคนกลางประกันภัยหรือนายหน้าประกันภัยได้ โดยธนาคาร

⁸ โชคชัย สุวรรณภรณ์และคณะ. (2550). *โครงการวิจัยเรื่องการปฏิรูประบบการกำกับดูแลสถาบันการเงิน* (ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. หน้า 118.

จะต้องขออนุญาตประกอบธุรกิจ นายหน้าประกันภัยต่อสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงิน เนื่องจากสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินมีอำนาจในการกำกับดูแลสถาบันการเงินทั้งหมดภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยตลาดการเงินมีอำนาจในการกำกับดูแลสถาบันการเงินทั้งหมดภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยตลาดการเงิน ค.ศ. 2000 ซึ่งได้แก่ อำนาจในการอนุมัติใบอนุญาตประกอบกิจการ อำนาจในการตรวจสอบ อำนาจในการสั่งให้ส่งข้อมูลต่างๆ อำนาจในการสั่งการให้กระทำการหรือหยุดการกระทำใดๆ เช่น สั่งให้หยุดดำเนินการในบางธุรกรรม อำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานในการดำเนินการสำหรับธุรกิจทางการเงินแต่ละแห่ง โดยเฉพาะ อำนาจสั่งระงับการดำเนินการ

ดังนั้น หากธนาคารพาณิชย์รายใดต้องการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัย ธนาคารพาณิชย์นั้นจะต้องยื่นขออนุญาตต่อสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงิน โดยสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินจะอนุญาตเฉพาะบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผ่านหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขตามที่สำนักงานควบคุมกิจการกำหนดไว้ เหมือนกันกับนายหน้าประกันภัยทั่วไป ซึ่งต้องมีคุณสมบัติสำคัญ คือ มีความซื่อสัตย์ ความรู้ความสามารถ และมีความมั่นคงทางการเงิน จึงจะเป็นผู้ประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินได้

ข. การกำกับดูแลการดำเนินการธุรกิจของนายหน้าประกันภัยประเภทธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยนอกจากต้องขอรับใบอนุญาตนายหน้าประกันภัยโดยต้องมีคุณสมบัติตามที่สำนักควบคุมกิจการทางการเงินระบุแล้ว ธนาคารพาณิชย์ยังต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินธุรกิจเหมือนกับนายหน้าประกันภัยทั่วไป กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์ต้องมีสำนักงานและต้องมีผู้ให้บริการที่ทำการแทนธนาคารพาณิชย์ในฐานะนายหน้าประกันภัยต้องเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตนายหน้าประกันภัยด้วย และนายหน้าธนาคารพาณิชย์ยังต้องมีการดำรงเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินกำหนดไว้ด้วย เพื่อเป็นหลักประกันความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย

ค. การกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของนายหน้าประกันภัยประเภทธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ที่มีความประสงค์จะประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยนี้ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลนายหน้าประกันภัยทั่วไปแล้ว ธนาคารพาณิชย์ยังต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของนายหน้าประกันภัยอีกด้วย เนื่องจากการประกอบวิชาชีพนายหน้าประกันภัยนี้เป็นวิชาชีพอย่างหนึ่งที่ต้องมีทักษะ ความรู้ความชำนาญในการ

ประกันภัยอย่างดีพอ เพื่อสามารถที่จะให้คำแนะนำและชี้ช่องหรือจัดหาประกันภัยที่เหมาะสมกับ ความรู้ความสามารถของลูกค้านาคารได้ ดังนั้น จึงต้องเป็นผู้ที่ผ่านเกณฑ์ตามข้อกำหนดการอบรม ความรู้ความสามารถ ของสำนักงานควบคุมกิจการทางการเงิน หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และผ่าน การฝึกฝนในการดำเนินการในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจการของนายหน้าประกันภัยเป็นอย่างดี วมทั้งยังต้องปฏิบัติตามวิธีการในการบรรเทาความเสียหายให้แก่ผู้เอาประกันภัยตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนดไว้แก่นายหน้าประกันภัยทั่วไปด้วย

เหตุที่สำนักงานควบคุมกิจการทางการเงินต้องกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ที่ ต้องการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยให้มีมาตรฐานการกำกับดูแลเหมือนกับนายหน้า ประกันภัยทั่วไปนั้น เนื่องจากต้องการให้เกิดความเท่าเทียมในการดำเนินการนายหน้าประกันภัย ระหว่างนายหน้าประกันภัยทั้งสองประเภทนี้ และยังต้องการคุ้มครองลูกค้านาคารจากการ ประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยของธนาคาร โดยเป็นการทำให้ลูกค้านาคารสามารถที่จะมั่นใจ ได้ว่าธนาคารจะปฏิบัติหน้าที่นายหน้าประกันภัยด้วยความรู้และทักษะความเชี่ยวชาญด้วยความ ระมัดระวังเช่นเดียวกันกับนายหน้าประกันภัยทั่วไป

ง. การคุ้มครองผู้บริโภคทางด้านสัญญา

การทำสัญญาในประเทศอังกฤษนั้น รัฐจะเข้าแทรกแซง โดยอาศัยหลัก กฎหมายซึ่งศาลอังกฤษเห็นว่า หากปล่อยให้คู่สัญญาที่มีอำนาจต่อรองสูงกว่าแสวงหาประโยชน์อัน ไม่เป็นธรรม โดยการอาศัยข้อยกเว้นความรับผิด(Exemption Clauses) จะทำให้คู่สัญญาที่มีอำนาจ ต่รองน้อยกว่าได้รับความเสียหาย ศาลอังกฤษจึงได้สร้างมาตรการคุ้มครองต่างๆเพื่อป้องกันความ เสียหาย คือ

1) หลัก The Contra Proferentem Rule กล่าวคือ ศาลจะตีความข้อจำกัดหรือ ขกเว้นความรับผิดชอบไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่คู่สัญญาที่อ้างข้อสัญญาดังกล่าวน้อยที่สุด

2) หลัก The Proferentem Rule คือ การตีความข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดในสัญญาสำเร็จรูปนั้นจะต้องตีความไปในทางที่จะให้ประโยชน์แก่คู่สัญญาฝ่ายที่จะได้รับ ประโยชน์จากข้อสัญญาดังกล่าวน้อยที่สุด

นอกจากนี้อังกฤษยังมีกฎหมายที่เกี่ยวกับข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับ ผู้บริโภคอีกฉบับหนึ่งคือ The Unfair in Contracts Regulation 1994 บังคับใช้เมื่อวันที่

1 กรกฎาคม 2538 กฎหมายฉบับนี้วางหลักเกณฑ์เงื่อนไขต่างๆของสัญญาที่ผู้ประกอบการจะใช้ กับผู้บริโภคไว้หลายประการ เช่น กำหนดให้สัญญาที่ให้ความคุ้มครองจะต้องไม่ใช่เป็นกรณีที่ตกลง เป็นการเฉพาะตัว แต่จะต้องเป็นการใช้สัญญากับผู้บริโภคโดยทั่วไป กำหนดลักษณะของ ข้อความในสัญญาจะต้องมีลักษณะชัดเจนเข้าใจได้ง่ายและใช้ภาษาที่ไม่ได้ยุ่งยาก ผลบังคับของ

สัญญาที่ทำกับผู้บริโภคในส่วนที่ไม่เป็นธรรมว่าจะไม่มีผลผูกพันต่อผู้บริโภค แต่ส่วนอื่นยังคงใช้ได้คือเสียไปเฉพาะส่วนที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น เรื่องการตีความข้อสัญญาใดหากเป็นที่สงสัยจะต้องตีความในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค และการให้อำนาจแก่กรรมการทั่วไปเกี่ยวกับกิจการค้า(Director General Of Fair Trading) มีหน้าที่ติดตามเรื่องต่างๆ ที่ผู้บริโภคได้ร้องทุกข์

3.1.2 ประเทศญี่ปุ่น

การควบคุมและส่งเสริมหน้านายประกันภัยในประเทศญี่ปุ่น การกระทำในลักษณะต่างๆ ดังนี้⁹

3.1.2.1 ควบคุมการแบ่งประเภทผู้หาประกันภัย

ในประเทศญี่ปุ่นนั้น แบ่งผู้ทำหน้าที่ในการจัดหาประกันภัยเป็นสองประเภท คือ ประเภทแรก ตัวแทนประกันชีวิต หรือลูกจ้างของบริษัทประกันชีวิตซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากบริษัทประกันชีวิตให้กระทำการเป็นสื่อกลางในการทำสัญญาประกันชีวิต

ประเภทที่สอง คือ ตัวแทนประกันวินาศภัย หมายความว่า องค์กรหรือบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากบริษัทประกันภัยอื่นๆ ที่มิใช่เป็นการประกันชีวิต ซึ่งกระทำการเป็นตัวแทนเพื่อให้มีการทำสัญญาประกันภัยนั้น

3.1.2.2 ควบคุมด้านคุณสมบัติในการจดทะเบียน

การขอรับใบอนุญาตจดทะเบียนเป็นตัวแทนประกันภัย ต้องยื่นใบสมัครต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและชำระเงินค่าจดทะเบียนพร้อมทั้งแนบเอกสารต่างๆ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง อาจปฏิเสธการจดทะเบียนในกรณีและผู้ขอจดทะเบียนได้แถลงข้อความอันเป็นเท็จ หรือไม่แนบเอกสารบางอย่างหรือมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 2) เป็นบุคคลซึ่งถูกศาลพิพากษาให้จำคุกตามกฎหมายใดๆ และยังไม่ครบห้าปีนับแต่วันที่พ้นโทษหรือนับแต่วันที่รอการลงโทษ
- 3) เป็นบุคคลที่ถูกเพิกถอนการจดทะเบียนตามกฎหมายนี้
- 4) ยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือไร้ความสามารถตามกฎหมาย
- 5) นิติบุคคลหรือสมาคมที่ไม่ใช่นิติบุคคลหรือมูลนิธิ ซึ่งผู้บริหารขาด

คุณสมบัติข้างต้น

⁹ อัญชลี อนันต์โท. (2538). *มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและส่งเสริมตัวแทนนายหน้าประกันภัย*. วิทยานพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 146.

6) บุคคลที่ยักยอกเบี้ยประกันที่ได้รับไว้หรือกระทำการซึ่งเป็นการไม่สมควร ในลักษณะเดียวกันหรือประการอื่นในส่วนที่สำคัญเกี่ยวกับการหาประกันภัย

ในกรณีที่มีการปฏิเสธการจดทะเบียนต้องแจ้งผู้ยื่นคำขอหรือตัวแทนที่มาปรากฏต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและให้ผู้แทนซึ่งได้รับมอบอำนาจจากตนจัดให้มีการไต่สวน โดยให้โอกาสผู้ยื่นคำขอแสดงหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา เว้นแต่เป็นบุคคลที่ถูกเพิกถอนการจดทะเบียนตามกฎหมายนี้¹⁰

3.1.2.3 ควบคุมด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติหน้าที่

1) เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วหากต่อมาปรากฏว่าขาดคุณสมบัติให้มีการแจ้งต่อรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

2) ในกรณีที่มีการเลิกธุรกิจการหาประกันภัย ตัวแทนประกันภัยนั้นเป็นผู้แจ้ง

3) ในกรณีที่ตัวแทนประกันภัยนั้นถึงแก่ความตาย ทายาทของเขาเป็นผู้แจ้ง

4) ในกรณีที่ตัวแทนบริษัทประกันภัยล้มละลายให้ผู้พิทักษ์ทรัพย์ของเขาเป็นผู้แจ้ง

5) ในกรณีที่มีการควมตัวแทนประกันภัยซึ่งเป็นนิติบุคคลเข้ากัน ผู้บริหารของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้แจ้ง

6) ในกรณีที่มีการเลิกนิติบุคคลโดยเหตุอื่นนอกจากการควมรวมหรือล้มละลาย ผู้ชำระบัญชีของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้แจ้ง

7) ในกรณีที่สมาคมซึ่งไม่ใช่นิติบุคคลหรือมูลนิธิเลิกกิจการ ผู้บริหารเป็นผู้แจ้ง

8) ในกรณีที่สมาคมซึ่งไม่ใช่นิติบุคคลหรือมูลนิธิ เลิกกิจการ ผู้บริหารเป็นผู้แจ้ง¹¹

3.1.2.4 ควบคุมด้านการเพิกถอนการจดทะเบียนและการลบจากทะเบียน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง อาจมีคำสั่งเพิกถอนการเป็นตัวแทนประกันภัยเมื่อพบว่า ในขณะที่จดทะเบียนหรือขณะที่กระทำการเป็นตัวแทนประกันภัยขาดคุณสมบัติตามกฎหมายกำหนดไว้ หรือเมื่อบุคคลนั้นได้รับการจดทะเบียนโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง อาจมีคำสั่งให้ตัวแทนประกันภัยนั้นหยุดธุรกิจไว้ชั่วคราวภายใน

¹⁰ อัญชลี อนันต์โท, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 9, หน้า 148.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 149.

ระยะเวลาที่กำหนด หรืออาจเพิกถอนการจดทะเบียนกรณีที่บุคคลดังกล่าวกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ ข้อบังคับใดๆ หรือในกรณีที่ตัวแทนประกันภัยนั้นมีความประพฤติที่ไม่สมควรอันเป็นการร้ายแรง เกี่ยวกับการทำหน้าที่นั้น¹²

3.1.2.5 ความคุ้มครองการดำเนินธุรกิจของตัวแทนประกันภัย

1) กฎหมายได้กำหนดห้ามบุคคลใดๆ ดำเนินธุรกิจการหาประกันภัย ยกเว้นบุคคลดังต่อไปนี้ คือ พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทประกันวินาศภัย ตัวแทนประกันภัยที่จดทะเบียนตามกฎหมาย

2) กฎหมายห้ามบริษัทประกันชีวิต ทำการจ้างตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทประกันชีวิตอื่น กระทำการหาประกันภัยให้กับบริษัทของตนและตัวแทนประกันชีวิตจะต้องไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทประกันชีวิตอื่นในขณะเดียวกัน หรือเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของบุคคลซึ่งทำการหาประกันชีวิตให้กับบริษัทประกันชีวิตอื่นๆ

3) บริษัทประกันภัยจะต้องรับผิดชอบผู้เอาประกันในความเสียหาย อันเกี่ยวเนื่องกับการหาประกัน ซึ่งเกิดจากการกระทำของตัวแทนประกันภัยหรือพนักงาน ลูกจ้างตามที่กฎหมายกำหนด ยกเว้น

ก. บริษัทประกันภัยนั้น ได้ใช้ความระมัดระวังตามควรในการเลือกหาตัวแทนประกันภัยหรือพนักงานหรือลูกจ้างตามที่กฎหมายกำหนด

ข. หลังจากที่เกิดความเสียหายนั้น บริษัทประกันภัย ได้ใช้ความพยายามในการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เอาประกันภัย

อย่างไรก็ตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นจะไม่กระทบต่อสิทธิ ของบริษัทประกันภัยเกี่ยวกับข้อเรียกร้องให้มีการคืนเงินทดแทนจากตัวแทนประกันภัยหรือพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทประกันวินาศภัย

ค. กฎหมายกำหนดให้ตัวแทนประกันวินาศภัยเก็บรักษาเบี้ยประกันภัยซึ่งรับมาในนามของบริษัทประกันวินาศภัย โดยการแยกออกจากทรัพย์สินของตนเอง อย่างชัดเจน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการรวมทั้งสาระสำคัญในการเก็บรักษาเบี้ยประกันภัย

ง. กฎหมายห้ามบริษัทประกันภัยจ่ายค่าบำเหน็จหรือค่าตอบแทนอื่นซึ่งเกี่ยวกับการหาประกันภัยแก่บุคคลอื่น นอกจากที่ได้จดทะเบียนเป็นตัวแทนประกันภัย โดยถูกต้องตามกฎหมาย ในกรณีนี้ให้รวมถึง พนักงานและลูกจ้างของบริษัทประกันวินาศภัยด้วย นอกจากนี้

¹² อัญชลี อนันต์โท. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 9. หน้า 151.

กฎหมายยังห้ามตัวแทนประกันภัย จ่ายเงินค่าบำเหน็จหรือค่าตอบแทนอื่นใดแก่บุคคลซึ่งทำการหาประกันภัย นอกจากกระทำการโดยตัวแทนประกันชีวิตต่อตัวแทนประกันชีวิตอื่นที่จดทะเบียนตามกฎหมายหรือกระทำโดยตัวแทนประกันวินาศภัยต่อพนักงานหรือลูกจ้างของตน หรือต่อตัวแทนประกันวินาศภัยอื่นที่จดทะเบียนตามกฎหมาย

จ. กฎหมายกำหนดห้ามตัวแทนประกันวินาศภัยกระทำการหาประกันภัย โดยจุดประสงค์หลักเพื่อผู้เอาประกันที่เป็นนายจ้างหรือเพื่อตนเอง ในกรณีนี้ถ้าจำนวนรวมของเบี้ยประกันภัยมากกว่าถึงหนึ่งซึ่งตัวแทนประกันวินาศภัยหามาได้จากสัญญาประกันภัยทั้งหมด มาจากประกันภัยของนายจ้างหรือของตนเอง เพื่อประโยชน์ของการบังคับใช้บทบัญญัติในข้อนี้ ให้ถือว่าตัวแทนประกันวินาศภัยนั้นมีจุดประสงค์หลักในการหาประกันภัย เพื่อนายจ้างหรือเพื่อตนเอง¹³

3.1.2.6 ควบคุมด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวแทนประกันภัย

กฎหมายกำหนดให้บริษัทประกันภัยต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวแทนประกันภัยไว้ที่สำนักงานใหญ่ หรือสำนักงานตัวการ ตามข้อกำหนดของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ทั้งนี้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียอาจขอตรวจสอบข้อมูลเหล่านั้นได้

3.1.2.7 ควบคุมด้านการโฆษณาชักชวนการประกันภัย

1) หนังสือหรือรูปวาดเพื่อชักชวนให้มีการประกันภัยซึ่งกระทำโดยตัวแทนประกันภัยและบุคคลต่างๆตามที่กฎหมายกำหนด ต้องระบุชื่อทางการค้า หรือชื่อของบริษัทประกันภัยที่เกี่ยวข้องหรือชื่อทางการค้าหรือตำแหน่งของตัวแทนประกันภัยนั้น นอกจากนี้กฎหมายยังห้ามการโฆษณาชักชวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดการแจกจ่ายผลประโยชน์ ซึ่งผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์จะได้รับต่อไปในภายหน้า การโฆษณาชักชวนนี้รวมถึงการประกาศแก่สาธารณชนทั่วไปโดยการกระจายข่าว การฉายภาพยนตร์ การปราศรัย เป็นต้น เพื่อจุดประสงค์ในการชักชวนหรือเพื่อความสะดวกในการชักชวนดังกล่าว

2) นอกจากนี้กฎหมายยังห้ามตัวแทนประกันภัยและพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทประกันวินาศภัยทำการโฆษณาชักชวนโดยการแถลงข้อความอันเป็นเท็จแก่ผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการประกันภัยนั้น และห้ามการโฆษณาชักชวนที่เป็น การเปรียบเทียบกับบริษัทประกันภัยอื่นๆเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับจากสัญญาประกันภัย ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดความเข้าใจผิดว่าการประกันภัยที่โฆษณาชักชวนนั้น จะให้ประโยชน์มากกว่าสัญญาประกันภัยอื่นๆ หรือมิได้ทำการแนะนำในส่วนที่เกี่ยวกับสาระสำคัญของข้อความหรือเงื่อนไขแห่งสัญญาประกันภัย

¹³ อัญชลี อนันต์โท, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 9, หน้า 154.

3) ห้ามตัวแทนประกันภัยและพนักงาน หรือลูกจ้างของบริษัทประกันวินาศภัยกระทำการใดๆ อันเป็นการขัดขวางผู้เอาประกันภัยในการเปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งเป็นสาระสำคัญแก่บริษัทประกันภัยหรือชักชวนผู้เอาประกันภัยให้กระทำการดังกล่าว

4) ห้ามตัวแทนประกันภัยและพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทประกันวินาศภัย ทำการชักชวนให้ผู้เอาประกันหรือบุคคลที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการประกันภัยนั้น แฉลงข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับข้อเท็จจริงซึ่งเป็นสาระสำคัญ ต่อบริษัทประกันภัย

5) ห้ามตัวแทนประกันภัยและพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทประกันวินาศภัย กระทำการใดๆ ที่เป็นการยินยอมให้ผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการประกันภัยนั้น ได้รับผลประโยชน์พิเศษ หรือมีการลดหรือคืนเบี้ยประกัน

6) ห้ามตัวแทนประกันภัยและพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทประกันวินาศภัย กระทำการใดๆ เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการประกันภัยนั้น ได้รับประโยชน์จากสัญญาประกันภัยรายใหม่ โดยการทำสัญญาประกันภัยซึ่งมีผลบังคับอยู่สิ้นสุดลงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวเป็นเหตุให้ตัวแทนประกันภัยหรือบุคคลที่กฎหมายกำหนดคนนั้น ได้รับประโยชน์จากสัญญาประกันภัยรายใหม่¹⁴

3.1.2.8 ควบคุมด้านการรายงานและการตรวจสอบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง อาจมีคำสั่งให้ตัวแทนประกันภัยนั้นแสดงถึงการเขียนหรือรายงานเกี่ยวกับธุรกิจการจัดหาประกันภัย หรือออกคำสั่งที่จำเป็นเกี่ยวกับการเขียนหรืออุปवादหรือสั่งให้เจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบเอกสาร ใดๆ ของตัวแทนประกันภัย

3.1.2.9 ควบคุมโดยวางมาตรการกำหนดโทษทางอาญา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจออกคำสั่งพักธุรกิจตัวแทนประกันภัยภายในระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ หรือมีอำนาจเพิกถอนการจดทะเบียนของตัวแทนประกันภัยนั้นหากปรากฏว่า

1) ตัวแทนประกันภัยกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายนี้หรือคำสั่งอื่นๆ ที่ออกโดยรัฐมนตรี ภายใต้กฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น หรือ

2) ตัวแทนประกันภัยนั้นมีความประพฤติที่ไม่สมควร อันเป็นการร้ายแรงเกี่ยวกับการหาประกันภัย

กฎหมายได้กำหนดโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำคุกและปรับแก่บุคคลซึ่งกระทำการฝ่าฝืน บทบัญญัติตามกฎหมายนี้

¹⁴ อัญชลี อนันต์โท, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 9, หน้า 153.

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเสนอขายประกันอุบัติเหตุร่วมกับบัตรเอทีเอ็มของธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเสนอขายประกันอุบัติเหตุร่วมกับบัตรเอทีเอ็มของธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายของไต้หวัน ได้บัญญัติไว้หลายฉบับแต่ละฉบับนั้นมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป จึงขออธิบายเกี่ยวกับกฎหมายฉบับต่างๆดังต่อไปนี้

3.2.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สัญญาตัวแทน คือ อันว่าสัญญาตัวแทนนั้น คือ สัญญาซึ่งคนหนึ่งเรียกว่า ตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าตัวการและตกลงจะทำการดั่งนั้น อันความเป็นตัวแทนนั้น จะเป็นโดยแต่งตั้งแสดงออกชัดหรือโดยปริยายก็ย่อมได้

3.2.1.1 ลักษณะตัวการตัวแทน

(1) ตัวแทน (Agency) คือ บุคคลซึ่งมีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง ตามสัญญาและตกลง จะกระทำการเช่นนั้น โดยปกติแล้วบุคคลไม่จำเป็นต้องกระทำการใด ๆ ด้วยตนเอง เสมอไปจะมอบหมาย ให้มีผู้กระทำการแทนตนก็ได้ ลักษณะของตัวแทนนั้น ได้แก่

1) เป็นสัญญาที่มีบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ตัวการ” และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ตัวแทน” การตั้งตัวแทนจะต้องมีการตกลงระหว่างตัวการและตัวแทนไม่ว่าจะโดยตรง หรือ โดยปริยาย ซึ่งถ้ามิได้มีการตกลงกันกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว มีการทำกิจการแทนกัน การทำกิจการแทนกันนั้นก็มิใช่เป็นเรื่องตัวการตัวแทนจะกลายเป็นเรื่องอื่น ในการนี้กฎหมายได้บังคับให้ ผู้ที่เข้าทำกิจการของบุคคลอื่นนั้น จะต้องกระทำงานไปในทางที่สมประสงค์ และตามความประสงค์ อันแท้จริงของตัวการ หรือตามความประสงค์ที่จะพึงสันนิษฐานได้ของตัวการ ซึ่งเมื่อได้จัดการไป เช่นนั้นแล้ว ก็มีสิทธิเรียกร้องค่าใช้จ่ายจากเจ้าของกิจการ หรือตัวการได้

2) ตัวแทนมีอำนาจทำการแทนตัวการ กล่าวคือ จะต้องมีความยินยอมของบุคคลทั้งสองฝ่าย ในการที่จะให้ตัวแทนกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หากตัวแทนไม่มีอำนาจกระทำการดังกล่าวแล้วการกระทำนั้น ย่อมไม่ผูกพันตัวการแต่อย่างใด เพราะการกระทำนั้นไม่มีอำนาจ

3) ตัวแทนตกลงที่จะกระทำการเช่นนั้น สัญญาตัวแทนจะต้องมีความตกลงของตัวแทนที่ จะทำกิจการที่ได้รับมอบหมาย ตัวแทนจะตกลงโดยชัดแจ้ง หรือโดยปริยายก็ได้ เช่น นายคำเคยส่งนายแดงให้ไปเก็บค่าเช่าเป็นประจำตามปกติ นายคำจะต้องสั่งก่อน ต่อมาเมื่อถึงเวลาเก็บ ค่าเช่าเดือนใหม่ นายคำไปทำธุระที่ต่างจังหวัด นายแดงจึงไปเก็บค่าเช่าดังที่เคยปฏิบัติ

มาดังนี้ นายแดง เป็นตัวแทน โดยปริยาย หากนายแดงไม่นำค่าเช่ามามอบให้นายดำนายดำก็จะไปเก็บค่าเช่าเดือนนั้น ซ้ำอีกไม่ได้

4) สัญญาตัวแทนต้องมีบุคคลที่สามอยู่ในวัตถุประสงค์ แต่บุคคลที่สามนี้ไม่จำเป็นต้องเจาะจงตัวแน่นอน แต่ถ้าไม่มีบุคคลที่สามอยู่ในวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมาย ตัวแทน เช่น นาย ก. ตั้งนาย ข. ให้ไปเก็บผลไม้ในสวนที่นี้ นาย ข. ยังไม่มีบุคคลที่สาม¹⁵

ผู้ซึ่งจะเป็นตัวแทนได้คือผู้ซึ่งสามารถจะทำการตามมอบหมายนั้น ๆ ได้ไม่ว่าจะเป็นผู้หย่อนความสามารถหรือไม่ก็ตาม แต่ทั้งนี้ต้องไม่ใช่บุคคลที่ไม่มีความสามารถเสียเลย ซึ่งสามารถ แบ่งประเภทของตัวแทนออกได้ดังนี้

ประเภทแรก ตัวแทนซึ่งได้รับมอบอำนาจแต่เฉพาะการ หมายถึง ตัวแทนซึ่งมีอำนาจทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้น ในกรณีตัวแทนมีอำนาจทำการได้ แต่เพียงสิ่งที่จำเป็นเพื่อกิจการนั้น สำเร็จลุล่วงไป เช่น นาย ก. แต่งตั้งให้นาย ข. ไปซื้อทีวีสี ยี่ห้อ SONY ขนาด 20 นิ้ว 1 เครื่องนาย ข. ก็มีอำนาจไปซื้อทีวีสีดังกล่าวเท่านั้น จะไปซื้อเครื่องเล่นวีดีโอ หรือคอมพิวเตอร์ไม่ได้ เพราะ นาย ก. ไม่ได้มอบอำนาจให้

ประเภทที่สอง ตัวแทนซึ่งได้รับมอบอำนาจทั่วไป หมายถึง ตัวแทนซึ่งมีอำนาจที่กิจการแทนตัวการได้ทุกอย่างและกิจการนั้นย่อมผูกพันตัวการ เว้นแต่กิจการประเภทที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าตัวแทนจะกระทำไม่ได้ถ้ามิได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากตัวการ กิจการเหล่านั้นคือ

- 1) กรณีต้องจดทะเบียนขายหรือจำนองอสังหาริมทรัพย์
 - 2) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ตั้งแต่สามปีขึ้นไป แต่ถ้าไปเช่าอสังหาริมทรัพย์เกิน 3 ปีก็ทำได้
 - 3) การให้ กล่าวคือตัวแทนซึ่งได้รับมอบอำนาจทั่วไป ไม่อาจนำเอาทรัพย์สินของตัวการ ไปให้แก่บุคคลอื่น โดยไม่ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากตัวการ
 - 4) ประนีประนอมยอมความ หรือยื่นฟ้องต่อศาล
 - 5) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา
- ส่วนการตั้งตัวแทนนั้น มีข้อที่พึงพิจารณา พอจะแยกหลักสำคัญได้

ดังนี้คือ

¹⁵ กมล สนธิเกษตริณ. (2536). *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนนายหน้า* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ. หน้า 54.

ประการแรก การตั้งตัวแทนนั้นจะตั้งโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายก็ได้ การตั้งโดยแสดงออกชัดเจนนั้น หมายถึง จะตั้งโดยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรก็ได้ ส่วนการตั้งโดยปริยายนั้นหมายถึง การกระทำใด ๆ ที่ฟังสันนิษฐานได้ว่า ได้มีการตั้งตัวแทน แต่ถ้าการใดที่กฎหมายบังคับว่าจะต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อทำกรานั้น ต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย อย่างไรก็ตามบทบัญญัติที่บังคับให้ต้องทำเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐาน เป็นหนังสือนั้น เป็นเรื่องระหว่างตัวการหรือตัวแทนกับบุคคลภายนอกเท่านั้น ในระหว่างตัวการกับ ตัวแทนนั้นแม้มิได้ทำเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ ก็ยังคงใช้ได้

ประการที่สอง จะตั้งตัวแทนหลายคนเพื่อทำกิจการอันเดียวกันได้ แต่ตัวแทนเหล่านี้จะต้อง ทำการร่วมกัน เช่น นาย ก. ตั้ง นาย ข. และ นาย ค. เป็นตัวแทนไปซื้อที่ดินจาก นาย ง. นาย ข. และนาย ค. จะต้องร่วมกันทำเช่นต้องปรึกษาหารือกันและร่วมกันทำสัญญา นาย ข. และ นาย ค. คนใดคนหนึ่งจะทำสัญญาโดยลำพังคนเดียวไม่ได้ถือว่าไม่มีอำนาจ

(2) ตัวการ

ผู้ซึ่งจะเป็นตัวการนั้นจะต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) เป็นผู้ซึ่งสามารถทำกิจการที่มอบให้ตัวแทนทำได้ด้วยตนเอง กล่าวคือ ถ้าตนเองไม่สามารถทำกิจการใด ๆ ได้แล้วตนก็ย่อมไม่สามารถที่จะตั้งตัวแทนได้ เช่น ในกรณีของผู้เยาว์ ที่ไม่มีสิทธิจะตั้งตัวแทนให้กระทำการที่ตนไม่มีสิทธิกระทำได้

2) กิจการนั้นจะต้องมีผลในกฎหมาย หมายความว่า กิจการนั้นเมื่อตัวแทนได้กระทำลงไป แล้วย่อมมีผลบังคับได้ตามกฎหมาย ถ้าไม่มีผลบังคับตามกฎหมายแล้วก็ไม่อาจมีการตั้งตัวแทนได้กิจการนั้นอาจเป็นเรื่องวานขอความช่วยเหลือก็ได้

3) พฤติการณ์ไม่เปิดช่องให้ทำในฐานะตัวแทนได้กล่าวคือ

(ก) ไม่มีธรรมเนียมประเพณีพิเศษเป็นที่เข้าใจว่าต้องทำด้วยตัวเอง เช่น การตั้งให้บุคคลอื่นเข้าสอบแทน

(ข) ถ้ากิจการใดกฎหมายบังคับว่าต้องทำเองแล้ว การตั้งตัวแทนเพื่อ กิจการนั้น ก็เป็นอันไร้ผล เช่น การจดทะเบียนรับรองบุตร, การจดทะเบียนสมรส

(ค) การทำกิจการนั้นต้องทำด้วยตัวเอง เพราะเนื่องจากตำแหน่งหน้าที่ ความสามารถ หรือสิทธิเฉพาะตัว เช่น บุคคลผู้เชี่ยวชาญตั้งบุคคลอื่นมาเบิกความแทนตน ไม่ได้

(3) ความรับผิดชอบของตัวแทนต่อตัวการ

ก. ถึงตัวแทนทำกิจการภายในขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย ตัวแทนไม่ต้องรับผิดชอบแต่จะมีธรรมเนียมประเพณีเป็นพิเศษว่าตัวแทนต้องรับผิดชอบต่อตัวการ

ข. ถ้าตัวแทนเอาเงินที่ควรส่งแก่ตัวการ หรือซึ่งควรจะใช้ในกิจการของตัวการไปใช้สอยเป็นประโยชน์ตนต้องเสียดอกเบี้ยนับแต่วันเอาไปใช้เพราะกฎหมายถือว่าเป็นเงินของตัวการ

ค. ตัวแทนต้องรับผิดชอบหากมีความเสียหายเกิดขึ้นเพราะ

(ก) ความประมาทเลินเล่อของตัวแทน เช่น ตัวแทน ซึ่งเป็นลูกจ้างตัวการ ในตำแหน่งผู้จัดการ ฝ่ายสินค้าขาออกมีหน้าที่ตรวจตราไม้ ซึ่งตัวการจะรับซื้อตัวแทนตีตราไม้ ที่มีคุณภาพต่ำกว่า ที่ตกลงกัน เป็นความประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตัวการ

(ข) ไม่ทำการเป็นตัวแทน เช่น นายแดง ตั้งนายขาวให้เป็นตัวแทน ไปทำสัญญาซื้อขายที่ดินกับนายดำตามเวลาที่ตกลงไว้ กับนายดำปรากฏว่านายขาวไม่ดำเนินการดังกล่าวจนทำให้นายแดงเป็นฝ่ายผิดสัญญา จึงถูกนายดำปรับเป็นเงิน 10,000 บาท ดังนั้น นายขาวจะต้องรับผิดชอบในความเสียหาย เพราะความเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการไม่ทำการของนายขาว คือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากนายแดง

(ค) ทำการไปโดยปราศจากอำนาจตัวแทน เช่น ตัวการมอบให้ตัวแทนขายรถยนต์ อันเป็นการมอบอำนาจเฉพาะกาล คือ ขายรถยนต์ตัวแทนจะขายอย่างอื่นมิได้ เช่น จักรเย็บผ้า ตู้เย็น ด้วยไม่ได้ เป็นการทำโดยปราศจากอำนาจ

ง. ตัวแทนตั้งตัวแทนช่วงตามที่ตัวการระบุไว้ ทั้งที่รู้ว่าตัวแทนช่วงไม่เหมาะสมแก่การหรือไม่สมควรไว้วางใจและมีได้แจ้งให้ตัวการทราบหรือมิได้เพิกถอน

3.2.1.2 ลักษณะนายหน้า

นายหน้า คือ บุคคลที่ชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลสองฝ่ายได้เข้าทำสัญญากัน จะเป็นสัญญาอะไรก็ได้ เช่น สัญญาขายทรัพย์สิน สัญญาจ้างงานที่ดิน หรือแม้แต่บริษัทที่วางระเบียบจ่ายเงินรางวัลพิเศษ แต่ถ้าเป็นการชี้ช่องให้เข้าทำสัญญาที่ผิดกฎหมาย เช่น สัญญาขายยาเสพติดให้โทษ ซึ่งถือว่าเป็นสัญญาที่เสียเปล่าบังคับไม่ได้ นายหน้าก็ไม่มีสิทธิเรียกค่าบำเหน็จสัญญานายหน้า ไม่มีบทบังคับว่าจะต้องทำเช่นไร ฉะนั้นจะทำเป็นหนังสือ หรือตกลงด้วยปากเปล่าก็ได้ ผิดกับสัญญาตัวแทน

สัญญานายหน้าต่างกับสัญญาตัวแทน เพราะกิจการของนายหน้าเป็นเรื่องชี้ช่องให้คู่กรณีเข้าทำสัญญากันเท่านั้น มิได้ทำกิจการแทนคู่สัญญาฝ่ายใด ไม่มีสิทธิลงชื่อในสัญญาหรือเข้าทำสัญญาแทนคู่สัญญาที่มอบหมายให้เป็นนายหน้า ส่วนตัวแทนทำกิจการแทนตัวการมีสิทธิลงชื่อหรือเข้าทำสัญญา แทนตัวการ โดยที่การทำงานของนายหน้าเป็นเพียงจัดการหรือชี้ช่อง ไม่มีลักษณะเป็นการทำนิติกรรม โดยตรง และเมื่อพิจารณาถึงเรื่องตัวแทนธรรมดา บุคคลผู้ไร้ความสามารถก็ทำ

การเป็นตัวแทนได้ ดังนั้นบุคคลผู้ไร้ความสามารถย่อมทำการเป็นนายหน้าได้ สาระสำคัญของสัญญาหน้านั้นมีดังนี้

ประการแรก สัญญานายหน้าเป็นสัญญา 2 ฝ่าย

ประการที่สอง วัตถุประสงค์ของสัญญาก็คือ การที่นายหน้าซึ่งช่อง หรือจัดการให้มีการทำสัญญา

ประการที่สาม บุคคลที่ตกลงจะให้ค่าบำเหน็จนายหน้า จะรับผิดชอบจ่ายค่าบำเหน็จต่อเมื่อสัญญานั้นได้ทำกันสำเร็จ

บำเหน็จของนายหน้า สัญญานายหน้านั้น ตามปกติต้องถือว่ามิมีบำเหน็จ แม้จะไม่มีข้อตกลงกันไว้ ก็ต้องให้ตามธรรมเนียม คือ ร้อยละ 5 สิทธิเรียกค่าบำเหน็จเกิดขึ้น เมื่อตัวการกับบุคคลภายนอกได้ตกลงกัน ทำสัญญากันเสร็จ แม้ต่อมาจะมีการบอกเลิกสัญญาภายหลัง ก็ต้องจ่ายค่าบำเหน็จให้¹⁶

3.2.1.3 ลักษณะประกันภัย

สัญญาประกันชีวิตเป็นการประกันภัยประเภทหนึ่ง ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะที่ 20 ตั้งแต่มาตรา 861 – 897 การที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติเรื่องประกันภัยไว้เป็นการเฉพาะ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่ากิจการประกันภัยเป็นกิจการค้าอย่างหนึ่งก็ตาม แต่โดยสภาพของกิจการผู้ประกอบการประกันภัยย่อมทำการเป็นการค้า เพราะความแน่นอนในการคำนวณเบี้ยประกันภัยให้คุ้มค่าเสียหายที่จะได้รับ โดยอาศัยตัวเลขโอกาสที่จะได้รับภัยที่อาจเกิดขึ้นกับบุคคลจำนวนมาก ยิ่งมากเท่าใดส่วนเฉลี่ยก็ยิ่งทวีความแน่นอนมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นการประกันภัยยังเป็นเรื่องความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งได้มอบความไว้วางใจแก่บริษัทรับประกันทั้งหลายเพื่อความมั่นคงในกิจการของตน การประกอบกิจการประกันภัยจึงต้องได้รับความยินยอมจากรัฐบาลเสียก่อนจึงจะสามารถเริ่มดำเนินการได้ ซึ่งกฎหมายก็จะกำหนดเงื่อนไขบางอย่างรวมทั้งการวางเงินเป็นประกันไว้ต่อรัฐบาลและมีกองทุนด้วย เป็นต้น อีกทั้งกำหนดวิธีการควบคุมอื่นๆ เพื่อความปลอดภัยเช่นว่านั้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะประกันภัยนี้ เป็นบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนไปเสียทุกมาตรา บทมาตราใดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่ ต้องพิจารณาเป็นๆ ไปอีกส่วนหนึ่งตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150

¹⁶ ธาณี วรภัทร์. (2549). *หลักกฎหมายตัวแทน – นายหน้า* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 65.

1) ความหมายและประเภทของประกันภัย

ประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มาตรา 861บัญญัติ “สัญญาประกันภัยนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัย หากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่น ในอนาคตตั้งได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย”

สัญญาประกันภัย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ก. สัญญาประกันวินาศภัย คือ สัญญาที่มุ่งหมายให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง เพื่อเยียวยาความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้ และสัญญาประกันวินาศภัยอาจมีชื่อเฉพาะได้ หลายอย่าง เช่น ประกันภัยขนส่ง ประกันภัยรถยนต์ ประกันอภิกภัย ซึ่งต่างมีจุดมุ่งหมายในการชดใช้ค่าเสียหาย กรณี ดังกล่าวย่อมถือว่าเป็นสัญญาประกันวินาศภัยทั้งสิ้น การชดใช้เงินประกันภัยนั้น ผู้รับประกันภัยจะจ่ายตามความเสียหายที่แท้จริง แต่ไม่เกินจำนวนเงินเอา ประกันภัย ดังนั้น ในการประกันวินาศภัยการระบุจำนวนเงินเอาประกันภัยต้องใกล้เคียงกับราคาทรัพย์สินที่ประสงค์ที่จะ เอาประกันภัยจริง เพราะกฎหมายกำหนดให้ ผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนที่เสียหายจริงเท่านั้น กล่าวคือ จะหาก ใดจาก การสมัครทำประกันภัยไม่ได้ดังนั้นหากทำประกันภัยไว้ในจำนวนเงินที่สูงเกินกว่าราคาทรัพย์สิน ที่เอาประกันภัยมากก็ไม่เกิดประโยชน์ เพราะจะต้องเสียค่าเบี้ยประกันที่สูงขึ้นโดยไม่จำเป็น

ข. สัญญาประกันชีวิต คือสัญญาที่จะชดใช้จำนวนเงินตามที่ตกลงกันโดยอาศัยความทรงชีพ หรือมรณะของ บุคคลคนหนึ่งเป็นเงื่อนไขในการใช้เงิน การชดใช้เงินผลประโยชน์ตามกรรมธรรม์ประกันชีวิต ผู้รับประกันภัยต้องจ่ายตามจำนวนที่ระบุไว้ในสัญญาซึ่งเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนตามที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งต่างจากการประกันวินาศภัยดังที่กล่าวมาแล้ว เนื้อหาในบทนี้จะเน้น กล่าวถึงเฉพาะส่วนของการประกันชีวิตเท่านั้น

หลักการสำคัญของการประกันวินาศภัย ก็คือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะถือว่าเป็นวินาศภัยก็ต่อเมื่อเป็นความเสียหายที่สามารถประเมินเป็นมูลค่าได้ เช่น ความเสียหายที่เกิดจากการถูกรถชนได้รับบาดเจ็บ ไม่ว่าจะ เป็น ค่ารถนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล ค่ายา ค่ารักษาพยาบาล รวมทั้งค่าเสียเวลาเนื่องจากการได้รับบาดเจ็บไม่สามารถทำงานได้ ฯลฯ ความเสียหายเหล่านี้ล้วนแต่เป็นความเสียหายที่คำนวณเป็นเงินได้ทั้งสิ้น จึงถือว่าเป็นวินาศภัย ส่วนความเสียหายที่ไม่สามารถประเมินเป็นจำนวนเงินเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหายที่แท้จริงได้ ไม่ถือว่าเป็นวินาศภัย เช่น การสูญเสียชีวิต หรืออวัยวะของบุคคล เป็นต้น

ส่วนการแบ่งประเภทของการประกันภัย จะมีการแบ่งที่แตกต่างจากกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

ก. การประกันภัยบุคคล (Insurance of the Person)

ประกันภัยบุคคล เป็นการประกันภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคล แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประกันชีวิต ประกันอุบัติเหตุ ประกันสุขภาพ

ข. การประกันภัยทรัพย์สิน (Property Insurance)

ประกันภัยทรัพย์สิน เป็นการประกันภัยที่เป็นข้อตกลงระหว่างบริษัทผู้รับประกันภัย กับผู้เอาประกันภัย โดยทำข้อตกลงเป็นสัญญายินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินจำนวนหนึ่ง การประกันภัยกรณีเกิดความเสียหายกับทรัพย์สินของผู้เอาประกันภัยตามเงื่อนไขต่างๆ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ประกันอัคคีภัย ประกันภัยทางทะเลและขนส่ง ประกันภัยรถยนต์ ประกันภัยเบ็ดเตล็ด

ค. การประกันภัยเกี่ยวกับความรับผิดตามกฎหมาย (Liability Insurance)

เป็นการประกันภัยที่เกิดขึ้นจากผลบังคับทางกฎหมาย เกี่ยวกับการประมาทของผู้เอาประกันภัย ลูกจ้าง หรือบุคคลในครอบครัวของผู้เอาประกันภัย เป็นเหตุทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ ได้รับความเสียหายทางทรัพย์สิน หรือเสียชีวิต ซึ่งสามารถแบ่งความรับผิดตามกฎหมายออกเป็น 3 ประเภท คือ ประกันภัยความรับผิดต่อสาธารณะ (Public Liability Insurance) ประกันภัยความรับผิดจากผลิตภัณฑ์ (Product Liability Insurance) ประกันภัยความรับผิดจากวิชาชีพ (Professional Liability Insurance)¹⁷

2) บุคคลผู้เกี่ยวข้องในสัญญาประกันภัย

ประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มาตรา 861 กำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประกันภัย ได้แก่

ผู้รับประกันภัย คือ คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหม ทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ ซึ่งได้แก่ บริษัทประกันวินาศภัย หรือบริษัทประกันชีวิต ซึ่งหมายถึงบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยหรือประกันชีวิต เพื่อรับประกันต่อความเสียหายต่าง ๆ เช่น อัคคีภัย ภัยรถยนต์ ภัยทางทะเลและขนส่ง

ผู้เอาประกันภัย คือ คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย

ผู้รับประกันภัย คือ บุคคลผู้จะพึงได้รับค่าสินไหมทดแทน หรือรับจำนวนเงินใช้ให้ อนึ่งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยนั้น จะเป็นบุคคลคนหนึ่งคนเดียวก็ได้

¹⁷ Office of Insurance Commission (OIC). (2561). *ประเภทของการประกันภัย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.easyinsure.co.th/news/?p=4852>. [2562, 21 มิถุนายน].

3) หลักฐานสัญญาประกันภัย

สัญญาประกันภัยต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบหรือตัวแทนของฝ่ายนั้น จึงจะฟ้องร้องให้รับผิดชอบได้ ตามธรรมดาการฟ้องร้องให้รับผิดชอบตามสัญญาประกันภัย มักจะเป็นฝ่ายผู้เอาประกันภัยฟ้องผู้รับประกันภัย กฎหมายจึงบัญญัติไว้ถึงกรมธรรม์ประกันภัยซึ่งเป็นหลักฐานลงลายมือชื่อผู้รับประกันภัย แต่ก็อาจมีกรณีที่ผู้รับประกันภัยต้องฟ้องให้ผู้เอาประกันภัยรับผิดชอบบ้าง ดังนั้น ถ้าไม่มีหลักฐานลงลายมือชื่อผู้เอาประกันก็ฟ้องไม่ได้ อนึ่ง คำขอเอาประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยทำยื่นต่อบริษัทในชั้นแรกนั้นอาจเป็นหลักฐานยืนยันผู้เอาประกันภัยเกี่ยวกับข้อสัญญาประกันภัยได้¹⁸

ตามทางปฏิบัติ นอกจากกรมธรรม์ประกันภัยจะเป็นหลักฐานที่ใช้ยืนยันผู้รับประกันภัยได้แล้วอาจมีหลักฐานอย่างอื่นได้ เช่น ใบเสร็จรับเงินเบี้ยประกันชั่วคราว ซึ่งผู้รับประกันออกให้แก่ผู้เอาประกันภัยเพื่อเป็นหลักฐานชั่วคราวว่ามีการรับประกันแล้วตามข้อสัญญาปกติในกรมธรรม์ประกันภัยที่จะได้ออกให้ การออกเอกสารชั่วคราวนี้เพื่อคุ้มครองผู้เอาประกันในระหว่างรอการพิจารณาคำเสนอของผู้เอาประกันภัย จนกว่าบริษัทจะได้ออกใบคัดค้านหรือไม่รับประกัน หรือจนกว่าจะได้ตกลงรับประกันภัยให้ต่อไป หลักฐานเหล่านี้ลงลายมือชื่อผู้รับประกันภัยหรือตัวแทนของเขา ใช้ยืนยันผู้รับประกันภัยได้

แม้ว่าเอกสารที่ตัวแทนนำมาส่งให้แก่ผู้รับประกันก็ต้องพิจารณาว่ามีข้อความที่แสดงให้เห็นว่าสัญญาประกันภัยเกิดขึ้นแล้วหรือไม่ถ้าไม่มีข้อความอะไรยิ่งไปกว่าใบรับเงิน ก็ยังไม่พอถือว่าเป็นหลักฐานว่าสัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว แต่หากว่ามีข้อความว่าใบรับชั่วคราวนี้คุ้มครองผู้เอาประกันภัยชั่วคราวหนึ่งจนกว่าบริษัทจะออกกรมธรรม์ให้ เช่นนี้ถือว่ามีสัญญาแล้วโดยมอบอำนาจให้ตัวแทนลงลายมือชื่อตามที่ได้รับมอบหมายจากบริษัทประกันภัยเป็นสำคัญ จึงต้องพิจารณาไปถึงข้อความในเอกสารที่บริษัทมอบหมายให้ตัวแทนเป็นผู้ลงลายมือชื่อในเอกสารนั้น

3.2.2 พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535

ธุรกิจประกันชีวิตเป็นกิจการที่ได้มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมหาชนและความเชื่อถือของประชาชน ดังนั้นการประกันชีวิตจึงเป็นกิจการที่รัฐต้องเข้ามาควบคุม ปัจจุบันจึงมีการตรากฎหมายคือ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายและแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

¹⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1996/2500.

3.2.2.1 การกำกับดูแลวิธีการออกและการเสนอขายประกันชีวิต

การควบคุมของรัฐตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เกี่ยวกับการวิจัยนี้มี 2 กรณี คือ

(1) การควบคุมกรมธรรม์ประกันภัย

กรมธรรม์คือ หลักฐานที่แสดงถึงสาระสำคัญของข้อตกลงในสัญญาประกันชีวิตและเงื่อนไขแห่งการคุ้มครองของสัญญาประกันภัย โดยมีนายทะเบียนเป็นผู้ให้ความเห็นชอบก่อนนำกรมธรรม์ออกใช้

ผู้ที่รับประกันชีวิตโดยเข้าทำสัญญาประกันชีวิตกับบุคคลใดๆ เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต และห้ามมิให้ผู้ใดใช้กรมธรรม์ประกันภัยของบริษัทซึ่งตน ไม่มีสิทธิใช้¹⁹

นอกจากนั้นหากมิใช่ตัวแทนประกันชีวิตที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา 71 ห้ามมิให้บริษัทมอบหมายหรือยินยอมให้บุคคลใดทำการรับประกันชีวิต โดยใช้กรมธรรม์ประกันภัยของบริษัท²⁰

นอกจากนี้กรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทออกให้แก่ผู้เอาประกันภัยต้องเป็นไปตามแบบและข้อความที่นายทะเบียนให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้รวมทั้งเอกสารหรือแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยด้วย²¹

การเสนอขายผลิตภัณฑ์ประกันภัยนั้นจะต้องเป็นตัวแทนหรือนายหน้าประกันภัยที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายหรือพนักงานที่กระทำการแทนในนามบริษัทเท่านั้น แต่ก็มีข้อห้ามมิให้บริษัทประกันกระทำการดังต่อไปนี้²²

1) ห้ามมิให้บริษัทประกันภัยจ่ายบำเหน็จให้แก่บุคคลที่ช่วยเหลือบุคคลที่ช่วยให้มีการทำสัญญาประกันชีวิตซึ่งมิใช่ตัวแทนประกันชีวิตหรือนายหน้าประกันชีวิต

2) ห้ามมิให้ตั้งแต่งหรือมอบหมายบุคคลอื่นนอกจากตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทชักชวนหรือชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันชีวิตกับบริษัท ทั้งนี้ เว้นแต่จะเป็นการกระทำของกรรมการ พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทกระทำการในนามบริษัท

¹⁹ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535. มาตรา 18.

²⁰ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535. มาตรา 36.

²¹ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535. มาตรา 29.

²² พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535. มาตรา 33.

3) การกำหนดวิธีการออกและเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัย อัตราค่าเวนคืนตามกรมธรรม์ประกันภัย อัตรามูลค่าการใช้เงินสำเร็จตามกรมธรรม์ประกันภัย และอัตราการขยายระยะเวลาใช้เงินตามกรมธรรม์ประกันภัยและเงื่อนไขในการจ่ายเงิน

การควบคุมกรมธรรม์ประกันภัย ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ในกรณีที่บริษัทผู้รับประกันได้โฆษณาชวนเชื่อในรูปแบบต่างๆ ให้ถือว่า ข้อความหรือภาพที่โฆษณาหรือหนังสือชักชวนเป็นส่วนหนึ่งของกรมธรรม์ประกันภัย หากข้อความหรือภาพใดมีความหมายขัดกับข้อความในกรมธรรม์ประกันภัย ให้ตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้เอาประกันหรือผู้รับผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยแล้วแต่กรณี²³

นอกจากนั้นยังห้ามมิให้นำเอาการโฆษณาหรือหนังสือเชิญชวนโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากบริษัท ไปใช้ในการชักชวนให้บุคคลทำสัญญาประกันชีวิตอีกด้วย²⁴

(2) การควบคุมตัวแทน

เนื่องจากตัวแทนประกันชีวิตเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญมากในธุรกิจประกันชีวิตผู้สูงอายุ โดยเข้ามาเป็นคนกลางที่คอยให้คำแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาประกันชีวิตแก่บุคคลภายนอกที่จะเข้ามาทำสัญญาประกันชีวิต ซึ่งบุคคลภายนอกส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสัญญาประกันชีวิต ทั้งยังเป็นบุคคลที่คอยติดต่อหาบุคคลเข้ามาทำสัญญาประกันชีวิตกับบริษัทประกันชีวิต ด้วยเหตุดังกล่าวจึงต้องมีการออกกฎหมายในการกำกับดูแลตัวแทนประกันชีวิต และกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ตัวแทนประกันชีวิต เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีความรู้ความสามารถและมีความซื่อสัตย์สุจริตมาเพื่อทำให้ธุรกิจการประกันชีวิตเจริญเติบโตอย่างยิ่ง

ผู้ที่จะเป็นตัวแทนประกันชีวิตนั้นจะต้องมีความรู้ของตัวแทนประกันชีวิต โดยได้รับการศึกษาวิชาการประกันชีวิตจากสถาบันการศึกษาที่นายทะเบียนประกาศกำหนด หรือสอบความรู้เกี่ยวกับการประกันชีวิตได้ตามหลักสูตรและวิธีที่นายทะเบียนประกาศกำหนด²⁵

บุคคลที่จะกระทำการเป็นตัวแทนประกันชีวิตหรือนายหน้าประกันชีวิตต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน โดยต้องขอรับใบอนุญาตและใบอนุญาตตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด โดยใบอนุญาตเป็นตัวแทนจะต้องระบุด้วยว่าเป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทใด²⁶

²³พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535. มาตรา 30/1 วรรคแรก.

²⁴พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535. มาตรา 30/1 วรรคสอง.

²⁵พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535. มาตรา 36 (8).

²⁶พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535. มาตรา 68.

การเป็นตัวแทนประกันชีวิตนั้นนอกจากจะต้องปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 เป็นสำคัญแล้วยังต้องเป็นไปตาม จรรยาบรรณและศีลธรรมของตัวแทนและนายหน้าประกันชีวิตด้วย กล่าวคือ ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้เอาประกัน บริษัท และเพื่อนร่วมอาชีพ และรักษาความลับของผู้เอาประกัน บริษัทต่อบุคคลภายนอก และยังมีหน้าที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) ตัวแทนประกันชีวิตให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ประกันภัยของบริษัทแก่ผู้เอาประกันอย่างถูกต้องครบถ้วนไม่บิดเบือน โดยชี้แจงให้ผู้เอาประกันทราบถึง สิทธิ และหน้าที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้เอาประกัน โดยเฉพาะในส่วนซึ่งเป็นสาระสำคัญโดยในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ตัวแทนประกันชีวิตต้องไม่แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในกรณีที่ตัวแทนประกันชีวิตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวไม่เป็นเหตุให้เสื่อมเสียสิทธิของผู้เอาประกัน ผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง²⁷ รวมทั้งไม่เสนอแนะให้ผู้เอาประกัน ทำประกันเกินความสามารถในการชำระเบี้ยประกันหรือนอกเหนือจากเงื่อนไขที่กรมธรรม์ระบุไว้

2) ตัวแทนประกันชีวิตต้องแสดงใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตทุกครั้งที่มีการชักชวนบุคคลเข้าทำสัญญาประกันชีวิต²⁸ และใบมอบอำนาจให้รับเบี้ยประกัน

3) การรับเบี้ยประกันในนามตัวแทนประกันชีวิตต้องได้รับมอบอำนาจจากบริษัทประกันชีวิตและต้องออกเอกสารแสดงการรับเงินทุกครั้งที่ได้รับเบี้ยประกันในนามบริษัท²⁹

โดยอำนาจแห่งมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 กำหนดให้ในการชำระเงินนั้นจะมีใบรับเงินชั่วคราวเป็นเอกสารที่ผู้รับประกันออกให้แก่ผู้เอาประกันเมื่อมีการชำระเบี้ยประกันงวดแรกพร้อมกับค่าขอเอาประกัน การชำระเบี้ยประกันนั้นมีผลถูกต้องสมบูรณ์ต่อเมื่อตัวแทนประกันชีวิตนั้นได้รับมอบอำนาจจากบริษัทผู้รับประกันให้รับเบี้ยได้ตาม พระราชบัญญัติประกันชีวิต มาตรา 61 และ ตัวแทนประกันชีวิตหรือพนักงานของบริษัทจะต้องออกเอกสารแสดงการรับเงินทุกครั้งที่มีการรับเงินในนามบริษัท

โดยรูปแบบและรายละเอียดของเอกสารที่แสดงถึงการรับเบี้ยประกันเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกัน คณะกรรมการ

²⁷ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535. มาตรา 70/2.

²⁸ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535. มาตรา 71/1.

²⁹ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535. มาตรา 71.

เรื่อง กำหนดแบบ ขนาด ตัวอักษร ภาษาที่ใช้ และข้อความของเอกสารแสดงการรับเงินของบริษัท ประกันชีวิต พ.ศ. 2553 ข้อ 3

หลังจากนั้นบริษัทประกันชีวิตจะออกหลักฐานเป็นใบเสร็จรับเงินเบี้ย ประกันภัยต้องออกโดยบริษัทเท่านั้น นายหน้าไม่สามารถออกเอกสารหลักฐานดังกล่าวให้แก่ผู้เอา ประกันได้โดยประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกัน คณะกรรมการ เรื่อง กำหนดแบบ ขนาด ตัวอักษร ภาษาที่ใช้ และข้อความของเอกสารแสดงการรับเงินของบริษัท ประกันชีวิต พ.ศ. 2553 ข้อ 2

3.2.2.2 การกำกับดูแลเรื่องใบอนุญาตนายหน้าประกันชีวิตทั่วไป

หลักที่ใช้ในการพิจารณาผู้ยื่นขอรับใบอนุญาตนายหน้าประกันภัย มีดังนี้

1) คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต

บุคคลผู้มีสิทธิที่ขอรับใบอนุญาตนายหน้าประกันภัย มีได้ทั้งบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล แต่บุคคลดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติตาม มาตรา 72 ของพระราชบัญญัติประกันวินาศ ภัย และ มาตรา 67 ของพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ กำหนดโดยมีการแบ่งคุณสมบัติของผู้ยื่น ขอรับใบอนุญาตของผู้ยื่นขอรับใบอนุญาต ดังนี้

ประการแรก บุคคลธรรมดา ผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้า ประกันภัย ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (1) ต้องเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้ว
- (2) ต้องเป็นผู้มีภูมิลำเนาในประเทศไทย
- (3) ต้องไม่เป็นคนวิกลจริตหรือพันเพื่อนไม่สมประกอบ
- (4) ต้องไม่ต้องโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความเกี่ยวกับ ทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต เว้นแต่ได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต
- (5) ต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย แต่หากเป็นบุคคลล้มละลายมาก่อน แต่ ปัจจุบันพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว บุคคลดังกล่าวนี้สามารถขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้า ประกันภัยได้หากมีคุณสมบัติในข้ออื่นๆครบ
- (6) ต้องไม่เป็นตัวแทนประกันชีวิต (ในกรณีขอใบอนุญาตเป็นนายหน้า ประกันชีวิต) หรือไม่เป็นตัวแทนประกันวินาศภัย (ในกรณีขอใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศ ภัย)
- (7) ต้องไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตหรือตัวแทน ประกันวินาศภัยหรือใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตหรือนายหน้าประกันวินาศภัยในระยะเวลา ห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

(8) ต้องได้รับการศึกษาวิชาประกันชีวิตจากสถาบันการศึกษาที่นายทะเบียนประกาศกำหนด หรือสอบความรู้เกี่ยวกับการประกันชีวิตได้ตามหลักสูตรและวิธีการที่นายทะเบียนประกาศกำหนด

(9) ต้องไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างในบริษัทผู้รับประกันภัย

ประการที่สอง นิติบุคคล ผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยได้ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(1) ต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัท มหาชน จำกัด ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัท มหาชน จำกัด และต้องมีบุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นอยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของหุ้นทั้งหมดของบริษัท

(2) นิติบุคคลนั้นมีสำนักงานใหญ่ในประเทศไทย

(3) ต้องมีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการนายหน้าประกันวินาศภัย หรือ นายหน้าประกันชีวิต และวัตถุประสงค์อื่นที่จำเป็นต้องมีเพื่อประโยชน์ในการประกอบกิจการ นายหน้าประกันวินาศภัยเท่านั้น เช่นเดียวกับนายหน้าประกันชีวิต ต้องประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการนายหน้าประกันชีวิตเท่านั้น

ดังนั้น หากนิติบุคคลรายใดต้องการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยทั้ง นายหน้าประกันวินาศภัยและนายหน้าประกัน นิติบุคคลรายนั้นต้องมีการจัดตั้งนิติบุคคลขึ้นเป็นสองนิติบุคคล เพื่อประกอบธุรกิจนายหน้าประกันวินาศภัยบริษัทหนึ่งและประกอบธุรกิจ นายหน้าประกันชีวิตอีกบริษัทหนึ่ง

(4) ต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 2 ล้านบาท

(5) ต้องมีกรรมการที่เป็นบุคคลสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวน กรรมการ และกรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนบริษัทได้จะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับอนุญาตเป็น นายหน้าประกันวินาศภัยและนายหน้าประกันชีวิตมาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และต้องเข้าทดสอบความรู้ เกี่ยวกับการประกันวินาศภัย (ในกรณีของนายหน้าประกันวินาศภัย) และความรู้เกี่ยวกับประกัน ชีวิต (ในกรณีของนายประกันชีวิต) ตามวันและเวลาที่นายทะเบียนกำหนด โดยที่บุคคลดังกล่าวนี้ ต้องยังไม่เคยเข้าทดสอบความรู้ในนามนิติบุคคลอื่นภายในหนึ่งปีนับแต่เวลาที่ผู้สมัครยื่นคำขอเป็น นายหน้าประเภทนิติบุคคล

โดยนายหน้าประกันภัยที่ทำการแทนนิติบุคคลดังกล่าวไม่ว่าจะในฐานะ กรรมการผู้จัดการหรือบุคคลที่มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลจะต้องไม่เป็นผู้ที่ถูกเพิกถอน ใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยภายในระยะเวลาห้าปีและต้องไม่กระทำการเป็นนายหน้า

ประกันภัยให้แก่บุคคลอื่นที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยในเวลาเดียวกัน ต้องไม่เป็นตัวแทนประกันภัยของบริษัทรับประกันภัยอื่นในเวลาเดียวกัน ต้องไม่ต้องคำพิพากษาในโทษความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตและต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือบุคคลวิกลจริตหรือสติฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(6) ต้องมีนายหน้าประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันชีวิตประเภทที่ทำการชี้ช่องโดยตรงหรือจัดการให้มีการประกันภัยโดยตรง เพื่อทำการแทนผู้สมัครนิติบุคคลนี้ไม่น้อยกว่าห้าคนในกรณีการประกอบธุรกิจการจัดการประกันภัยโดยตรง และต้องมีนายหน้าประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันชีวิตประเภทที่ทำการชี้ช่อง โดยตรงหรือจัดการให้มีการประกันภัยต่อเพื่อทำการแทนผู้สมัครนิติบุคคลนี้ไม่น้อยกว่าสามคนในกรณีการประกอบธุรกิจการจัดการประกันภัยต่อ

(7) นิติบุคคลผู้ยื่นขออนุญาตนั้นต้องเป็นผู้ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยในระยะเวลาห้าปีก่อนวันที่ขอรับใบอนุญาต

(8) นิติบุคคลต้องมีเงินกองทุน คือ ในกรณีที่ต้องการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัย โดยตรงนิติบุคคลต้องมีเงินกองทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท กรณีที่ต้องการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยต่อนิติบุคคลต้องมีเงินกองทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยต่อ หากต้องการประกอบธุรกิจทั้งนายหน้าประกันภัยโดยตรงและประกันภัยต่อนิติบุคคลผู้ยื่นขออนุญาตนั้นต้องมีเงินกองทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับประกอบการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยตรงและประกันภัยต่อ ซึ่งทรัพย์สินที่ต้องดำรงไว้เป็นเงินกองทุนจะต้องปลอดภาระผูกพัน ได้แก่ พันธบัตรต่างๆ ที่มั่นคงปลอดภัย ตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินกองทุน สมุดเงินฝากของธนาคาร สลากออมทรัพย์ ทรัพย์สินที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

ส่วนการต่ออายุใบอนุญาตนายหน้าประกันภัยทั้งนายหน้าประกันวินาศภัยและนายหน้าประกันชีวิตจะมีอายุ 1 ปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาตเมื่อครบ 1 ปี หากนายหน้าประกันภัยผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องการต่อใบอนุญาต จะต้องยื่นคำขอต่อนายทะเบียนภายในกำหนดสองเดือนก่อนที่ใบอนุญาตจะสิ้นอายุ นอกจากนี้นายหน้าประกันภัยที่ขอต่อใบอนุญาตยังต้องมีหนังสือรับรองว่าผ่านการฝึกอบรมเพิ่มเติมจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย หรือได้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรและวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยกำหนดไว้ และถ้านายหน้าประกันภัยผู้ที่ได้รับใบอนุญาตได้ต่ออายุใบอนุญาตครบสองคราวติดต่อกันแล้ว ได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตได้ต่ออายุ

ใบอนุญาตครบสองคราวต่อกันแล้วและได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต่อไป ใบอนุญาตที่ออกให้ นั้นจะมีอายุ 5 ปี

นายหน้าประกันภัยมีหน้าที่ในการจัดให้มีการเข้าทำสัญญาประกันภัย ระหว่างผู้เอาประกันและบริษัทผู้รับประกัน ซึ่งมีลักษณะการดำเนินการของนายหน้าประกันภัยต้อง เข้ามาเกี่ยวข้องกับเงินทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเบี้ยประกันภัยซึ่งอาจเกิดจากการกระทำการในฐานะ เป็นตัวแทนของบริษัทผู้รับประกันในการเก็บเบี้ยประกันภัย หรือจะเป็นเรื่องค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นใน บริษัทนายหน้าก็ตาม จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ต้องมีการกำกับดูแลในเรื่องนี้ ซึ่งมีหลักการกำกับ ดูแล ดังนี้

1) การรับเบี้ยประกันภัยของนายหน้าประกันภัยแทนบริษัทผู้รับประกันภัย

นายหน้าประกันภัยมีอำนาจรับเบี้ยประกันภัยแทนบริษัทผู้รับประกันภัย ได้ หากได้รับหนังสือมอบอำนาจจากบริษัทผู้รับประกันภัย แม้ว่าหนังสือมอบอำนาจนั้นไม่ได้ทำตาม แบบที่นายทะเบียนกำหนด แต่การรับเบี้ยประกันภัยแทนของนายหน้าประกันภัยนี้ก็ยังคงถือว่าเป็น การกระทำการแทนตัวการ (ผู้รับประกัน) จึงไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกัน ผู้รับ ผลประโยชน์หรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่การรับเบี้ยประกันภัยแทนของนายหน้าประกันภัยนี้อาจ ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องยกยอดเบี้ยประกันภัยไปใช้ก่อน ดังนั้นทางสำนักงานคณะกรรมการกำกับ และส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจึงได้มีออกประกาศ ขึ้นมาเพื่อจะได้ตรวจสอบการรับเบี้ย ประกันภัยของบริษัทนายหน้าประกันภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งมีมาตรการในการ ตรวจสอบการรับเบี้ยประกันภัยของนายหน้าประกันภัยของนายหน้าประกันภัยโดยตรงและการ ประกันภัยต่อมีดังนี้

ประการแรก นายหน้าประกันภัยต้องจัดทำบัญชีเงินฝากธนาคารสำหรับการ รับและการจ่ายเบี้ยประกันภัยแยกจากบัญชีที่ใช้ในการดำเนินการอื่นๆ ของบริษัทนายหน้า ประกันภัยโดยบัญชีนั้น ต้องปลอดภาระผูกพันใดๆ

ประการที่สอง ต้องฝากเงินค่าเบี้ยประกันภัยในบัญชีตามข้างต้น ภายใน 3 วันนับแต่ได้รับเบี้ยประกันภัย

ประการที่สาม ต้องทำหนังสือแจ้งความยินยอมแก่ธนาคารเพื่อให้ นายทะเบียนสามารถเข้าตรวจสอบข้อมูลบัญชีดังกล่าวจากธนาคารได้โดยตรง พร้อมทั้งต้องส่งสำเนา หนังสือยินยอมแก่นายทะเบียนภายใน 15 วัน นับแต่ที่ได้เปิดบัญชีดังกล่าวและหากมีการเพิ่มหรือ ลดเงินฝากในบัญชีดังกล่าว ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนภายใน 15 วันนับแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว

สำนักงานของนายหน้าประกันภัย การดำเนินการของนายหน้าประกันภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทนายหน้าประกันภัยจะต้องมีสำนักงานนายหน้าประกันภัย เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการติดต่อแก่ผู้เอาประกันภัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง และหากนายหน้าประกันภัยต้องการย้ายสำนักงานของตน นายหน้าประกันภัยต้องแจ้งต่อนายทะเบียนเป็นหนังสือภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ย้ายได้ทำการย้ายสำนักงานนั้น

เมื่อนายหน้าประกันภัยได้ตั้งสำนักงานนายหน้าประกันภัยแล้ว นายหน้าประกันภัยยังต้องจัดทำสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของตนตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนด เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของนายหน้าประกันภัย นอกจากนี้ นายหน้าประกันภัยยังต้องเก็บรักษาสมุดทะเบียน สมุดบัญชี และเอกสารเกี่ยวกับธุรกิจของตน รวมทั้งเอกสารประกอบการลงสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีไว้ที่สำนักงานของตนไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันที่ลงรายการครั้งสุดท้ายในสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีด้วย และต้องทำการแยกสมุดบัญชีของตนออกจากค่าเบี้ยประกันภัยด้วย

เมื่อนายหน้าประกันภัยได้ตั้งสำนักงานนายหน้าประกันภัยแล้ว นายหน้าประกันภัยยังต้องจัดทำสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของตนตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนด เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของนายหน้าประกันภัย นอกจากนี้ นายหน้าประกันภัยยังต้องเก็บรักษาสมุดทะเบียน สมุดบัญชี และเอกสารเกี่ยวกับธุรกิจของตน รวมทั้งเอกสารประกอบการสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีไว้ที่สำนักงานของตนไม่น้อยกว่า 5 ปี แต่วันลงรายการครั้งสุดท้ายในสมุดบัญชีด้วย

นายหน้าประกันภัยมีหน้าที่หลัก คือ การชี้ช่องหรือจัดการให้มีการเข้าทำสัญญาประกันภัยกันระหว่างผู้เอาเอาประกันภัย ซึ่งการชักจูงให้ผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญาประกันภัยต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะด้านในวิเคราะห์ความเสี่ยงของผู้เอาประกันภัยและยังต้องทำความเข้าใจถึงกรรมธรรม์ประกันภัยประเภทต่างๆ ว่าตรงกับความต้องการของผู้เอาประกันภัยหรือไม่ ซึ่งในทางปฏิบัติยังมีปัญหาในเรื่องการใช้ความชำนาญและความสามารถของนายหน้าประกันภัยอยู่ เนื่องจากยังมีนายหน้าประกันภัยบางรายที่ไม่ได้ใช้ความชำนาญของตนอย่างเพียงพอในการชี้ช่องคัดเลือกบริษัทผู้รับประกันภัยที่เหมาะสมที่สุดให้แก่ผู้เอาประกันภัย แต่ทำการเลือกผู้รับประกันภัยโดยคำนึงถึงค่าตอบแทนที่ตนจะได้รับ หรือความสัมพันธ์ส่วนตัวของตนกับบริษัทผู้รับประกันภัย เนื่องจาก อาจจะเป็นบริษัทลูกของบริษัทผู้รับประกันภัย (In house Brokers) ดังนั้นจากปัญหาต่างๆ ในการกระทำผิดหน้าของนายหน้าประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย จึงได้มีการออกประกาศขึ้นมากำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของนายหน้าประกันภัยทั้ง นายหน้าประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันชีวิต

3.2.2.3 การกำกับดูแลเรื่องใบอนุญาตนายหน้าประกันชีวิตของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัย ทั้งนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย ต้องยื่นขอรับใบอนุญาตนายหน้าประกันภัยตามประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยกำหนดไว้ ซึ่งหลักการในการกำกับดูแลธุรกิจนายหน้าประกันภัยของธนาคารพาณิชย์ มีขั้นตอนการปฏิบัติในการขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันชีวิต ดังนี้

1) ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตนายหน้าประกันภัย จะต้องขอเพิ่มวัตถุประสงค์การประกอบกิจการนายหน้าประกันวินาศภัยและนายหน้าประกันชีวิต ต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ขณะเดียวกันนี้ต้องคำขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยและนายหน้าประกันชีวิตต่อนายทะเบียน

2) ธนาคารพาณิชย์ที่จะขออนุญาตประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัย จะต้องมีพนักงานหรือลูกจ้างที่ได้รับอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันชีวิต ไม่น้อยกว่า 5 คน

3) ในกรณีที่จะขออนุญาตเปิดทำการสาขา ธนาคารพาณิชย์นั้นจะต้องพนักงานหรือลูกจ้างที่มีใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยประจำสาขาทุกสาขาที่เปิดดำเนินการธุรกิจนายหน้าประกันภัย อย่างน้อยสาขาละ 3 คน เพื่อทำการติดต่อแก่ประชาชนและให้คำชี้แจงต่อนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจะเป็นผู้ตรวจสอบคุณสมบัติ ชื่อห้าม และข้อจำกัดตามกฎหมายต่างๆ

4) เมื่อได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยแล้ว ให้ถือว่าสาขาของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นสาขาในการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยด้วย

3.2.2.4 การกำกับดูแลการดำเนินธุรกิจนายหน้าประกันชีวิตของธนาคารพาณิชย์

การดำเนินธุรกิจนายหน้าประกันของธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ใช้ในการกำกับดูแลนายหน้าประกันภัยทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์ยังต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ใช้ในการกำกับดูแลการดำเนินการธุรกิจนายหน้าประกันภัยของธนาคารพาณิชย์เป็นพิเศษต่างหากด้วย เนื่องจากการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยของธนาคารพาณิชย์นี้ถือได้ว่าเป็นนายหน้าประกันภัยประเภทหนึ่งที่เพิ่มมาจากนายหน้าบุคคลธรรมดาและนายหน้านิติบุคคล จึงจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลการดำเนินการธุรกิจนายหน้าประกันภัยของธนาคารพาณิชย์ ดังนี้

1. ธนาคารพาณิชย์ต้องตรวจสอบดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเคร่งครัด และต้องจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม

2. บุคคลที่เป็นนายหน้าประกันภัยของธนาคารพาณิชย์ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการนายหน้าประกันภัย ต้องไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย ทั้งนายหน้าประกันวินาศภัยและนายหน้าประกันชีวิต

(2) บุคคลที่เป็นผู้จัดการ สมุห์บัญชีหรือพนักงานผู้ที่มีอำนาจในการจัดการของบริษัทผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยในเวลาเดียวกัน

(3) บุคคลที่เป็นนายหน้าประกันวินาศภัยผู้ทำการแทนนิติบุคคลอื่นที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยในเวลาเดียวกัน หรือเป็นนายหน้าประกันภัยในเวลาเดียวกัน หรือเป็นนายหน้าประกันชีวิตผู้ทำการแทนนิติบุคคลอื่นที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตในเวลาเดียวกัน

จะเห็นได้ว่า กฎระเบียบของประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยนี้ มิได้มีการกำหนดห้ามในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นนายหน้าประกันวินาศภัยอยู่แล้ว จะไม่สามารถประกอบธุรกิจนายหน้าประกันชีวิตได้ ส่วนธนาคารพาณิชย์ที่เป็นนายหน้าประกันชีวิตก็สามารถทำการเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยได้เช่นกัน

(4) บุคคลที่วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(5) บุคคลที่ได้รับอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัย ไม่ว่าจะ เป็นตัวแทนประกันวินาศภัยหรือตัวแทนประกันชีวิตก็ตาม หรือเป็นบุคคลที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยหรือใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัยกับภายในระยะเวลา 5 ปี ก่อนวันที่จะได้รับอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย

(6) บุคคลที่มีประวัติสถานะทางการเงินที่ไม่ดี เช่น บุคคลที่เป็นบุคคลล้มละลายหรือบุคคลที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริต เว้นแต่ ฟ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ก่อนที่ขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย หรือ

3. ธนาคารพาณิชย์ ต้องบันทึกบัญชีรายได้ที่ได้รับจากการเป็นนายหน้าประกันภัยหรือจากการให้บริการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากลูกค้าและบริษัทประกันภัย ให้ครบถ้วนตามความจริง

4. ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดเก็บเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไว้ที่ธนาคาร เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถที่จะตรวจสอบได้ตลอดเวลา

5. ธนาคารพาณิชย์ต้องชี้ช่องหรือจัดการให้มีการทำประกันภัยให้แก่เฉพาะลูกค้าของธนาคารเท่านั้น

6. ธนาคารพาณิชย์ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในกำหนด 15 วัน นับแต่วันที่มีการเพิ่ม ลดสาขาหรือเปลี่ยนแปลงพนักงานหรือลูกจ้างที่มีใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยประจำสำนักงาน

หากธนาคารพาณิชย์ดำเนินธุรกิจนายหน้าประกันภัยโดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้างต้นนี้ นายทะเบียนมีอำนาจที่จะเพิกถอนหรือระงับการต่ออายุใบอนุญาตนายหน้าประกันภัยได้ ส่วนการดำเนินการในเรื่องอื่นๆของธนาคารพาณิชย์ที่ดำเนินธุรกิจนายหน้าประกันภัยนั้นมีหลักเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกับนายหน้าประกันภัยทั่วไป ทั้งเรื่องค่าธรรมเนียมหรือค่านายหน้า และบทกำหนดโทษในการกระทำความผิดต่างๆของนายหน้าประกันภัย

3.2.2.5 การกำกับดูแลเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของนายหน้าประกันชีวิตของธนาคารพาณิชย์

ในการกำกับดูแลในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ที่กระทำการในฐานะนายหน้าประกันภัย แม้จะมีหลักเกณฑ์เหมือนกับนายหน้าประกันภัยทั่วไป แต่จะมีหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่นายหน้าประกันภัยของธนาคารพาณิชย์เพิ่มเติมตามประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมธุรกิจประกันภัย ดังนี้³⁰

1. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการชักชวนให้ลูกค้าเข้าทำสัญญาประกันภัยต้องเป็นพนักงานของธนาคารที่ได้รับอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยเท่านั้น

2. พนักงานของธนาคารผู้ทำหน้าที่ในการชักชวนให้ลูกค้าเข้าทำสัญญาประกันภัยต้องแจ้งชื่อตัว ชื่อสกุล พร้อมทั้งแสดงใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยด้วย

3. พนักงานของธนาคารผู้ทำหน้าที่ในการชักชวนให้ลูกค้าธนาคารเข้าทำสัญญาประกันภัย พนักงานจะต้องแสดงให้เห็นปรากฏชัดแจ้งว่าเป็นการชี้ช่องหรือจัดการให้มีการเข้าทำสัญญาประกันภัยกับการฝากเงินกับธนาคารก่อนเสนอขายทุกครั้ง

4. การทำประกันภัยของลูกค้าธนาคารต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ห้ามธนาคารบังคับลูกค้าทำประกันผ่านธนาคารพาณิชย์ หรือบังคับใดบริษัทหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง หรือกำหนดให้ทำประกันภัยกับบริษัทใดบริษัทหนึ่งเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาสินเชื่อหรือแนวปฏิบัติที่มีลักษณะเป็นการบังคับให้ลูกค้าทำประกันภัย

³⁰ ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการออก การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยและการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัย และธนาคาร พ.ศ. 2552 ข้อ 17.

5. ธนาคารจะต้องปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติเช่นเดียวกันกับนายหน้าประกันภัยทั่วไป

ธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัยจะมีการกำกับดูแลทั้งจากธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยแล้ว แต่ยังมีธนาคารบางแห่งหรือพนักงานธนาคารบางคนกระทำการละเมิดกฎเกณฑ์ต่างๆอยู่อย่างต่อเนื่อง และพนักงานธนาคารที่เป็นผู้ชักชวนให้ลูกค้าเข้าทำสัญญาประกันภัย จำนวนมากยังไม่ได้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและทักษะความเชี่ยวชาญทางด้านประกันอย่างดีพอ ทำให้อาจมีการละเลยหน้าที่ของนายหน้าประกันภัยบางประการและอาจส่งผลกระทบต่อผู้เอาประกันภัย

3.2.3 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำกับดูแลบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ตัวแทนประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันวินาศภัยในพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองประชาชนและผู้เอาประกันภัย เพื่อคุ้มครองประชาชนและผู้เอาประกันภัย และพัฒนาการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยให้มีความมั่นคงและเสถียรภาพ ซึ่งมีรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

3.2.3.1 ความหมาย

“วินาศภัย” หมายความว่า ความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาที่จะพึงประมาณเป็น เงิน ได้และหมายความรวมถึงความสูญเสียในสิทธิผลประโยชน์หรือรายได้ด้วย

“บริษัท” หมายความว่า บริษัท มหาชน จำกัด ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้และหมายความรวมถึงสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

“ตัวแทนประกันวินาศภัย” หมายความว่า ผู้ซึ่งบริษัทมอบหมายให้ทำการชักชวนให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท

“นายหน้าประกันวินาศภัย” หมายความว่า ผู้ซึ่งช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท โดยกระทำเพื่อบำเหน็จเนื่องจากการนั้น

3.2.3.2 การควบคุมตัวแทนและนายหน้าประกันวินาศภัย

การเป็นผู้รับประกันภัยโดยทำสัญญาประกันภัยกับบุคคลใด ๆ จะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยห้ามมิให้ผู้ใดใช้กรรมกรรมประกันภัยของบริษัทซึ่งตนไม่

มีสิทธิใช้³¹ และ การเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัยต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน³²และ บริษัทต้องร่วมรับผิดชอบกับตัวแทนประกันวินาศภัยต่อความเสียหายที่ตัวแทนประกันวินาศภัยนั้นได้ก่อขึ้นจากการกระทำการเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยของบริษัท³³

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันวินาศภัยผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) บรรลุนิติภาวะ
- 2) มีภูมิลำเนาในประเทศไทย
- 3) ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- 4) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต เว้นแต่ได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต
- 5) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- 6) ไม่เป็นนายหน้าประกันวินาศภัย
- 7) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยหรือใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยในระยะเวลาห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต
- 8) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษา โดยได้สอบผ่านวิชาการประกันวินาศภัย ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต หรือเป็นผู้สอบความรู้เกี่ยวกับการประกันวินาศภัยได้ตามหลักสูตรและวิธีการสอบที่กำหนด³⁴

นายทะเบียนมีอำนาจเรียกนายหน้ามาให้ถ้อยคำหรือสั่งให้ส่งสมุดทะเบียนสมุดบัญชีหรือเอกสารใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการปฏิบัติของนายหน้าประกันวินาศภัยหรือจะเข้าไปในสำนักงานของบุคคลดังกล่าวในเวลาระหว่าง พระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบดังกล่าวก็ได้ในการนี้นายหน้าประกันวินาศภัย ต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร³⁵

นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย หรือใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย เมื่อปรากฏแก่นายทะเบียนว่าตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัย มีลักษณะดังนี้

³¹ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 17.

³² พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 63.

³³ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 65/1.

³⁴ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 64.

³⁵ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 75.

- (1) กระทบการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติกฎหมาย
- (2) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่นายทะเบียนหรือคณะกรรมการประกาศกำหนด
- (3) ขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้
- (4) ดำเนินงานทำให้เกิดหรืออาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย หรือประชาชน³⁶

3.2.3.3 หน้าทีตัวแทนและนายหน้าประกันวินาศภัย

หน้าที่ของตัวแทนและนายหน้าประกันชีวิตมีดังต่อไปนี้

- 1) ในการปฏิบัติหน้าที่หรือการกระทำการเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยของบริษัทตัวแทนประกันวินาศภัยต้องไม่แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง³⁷
- 2) ให้ตัวแทนประกันวินาศภัยมีสิทธิรับเบี้ยประกันภัยในนามของ บริษัทตัวแทนประกันวินาศภัยอาจทำสัญญาประกันภัยในนามของบริษัทได้เมื่อได้รับ หนังสือมอบอำนาจจากบริษัท นายหน้าประกันวินาศภัยหรือพนักงานของบริษัทซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน อาจรับเบี้ยประกันภัยในนามของบริษัทได้เมื่อได้รับหนังสือมอบอำนาจจากบริษัท³⁸
- 3) ตัวแทนประกันวินาศภัยต้องแสดงใบอนุญาตเป็นตัวแทน ประกันวินาศภัย ทุกครั้งที่มีการชักชวนให้บุคคลทำสัญญาประกันภัย หรือรับเบี้ยประกันภัยในนาม ของบริษัท ตัวแทนประกันวินาศภัยต้องออกเอกสารแสดงการรับเงินของบริษัททุกครั้งที่มีการรับเบี้ยประกันภัยในนามของบริษัท³⁹
- 4) นายหน้าประกันวินาศภัยหรือพนักงานของบริษัทต้องแสดง หนังสือมอบอำนาจจากบริษัททุกครั้งที่มีการรับเบี้ยประกันภัยในนามของบริษัท นายหน้าประกันวินาศภัยหรือพนักงานของบริษัทต้องออกเอกสารแสดงการรับ เงินของบริษัททุกครั้งที่มีการรับเบี้ยประกันภัยในนามของบริษัท⁴⁰

³⁶ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 76.

³⁷ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 65/2.

³⁸ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 66

³⁹ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 66/1.

⁴⁰ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 66/2.

5) นายหน้าประกันวินาศภัยต้องมีสำนักงานตามที่ระบุไว้ในคำขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย ในกรณีย้ายสำนักงาน ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนเป็นหนังสือภายในห้าวันนับแต่วันที่ย้าย⁴¹

6) ให้นายหน้าประกันวินาศภัยจัดทำสมุดทะเบียน สมุดบัญชีและ เอกสารเกี่ยวกับธุรกิจของตนตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนด⁴² และต้องเก็บรักษาเอกสารดังกล่าวไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี⁴³

7) ในกรณีที่บริษัทได้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้นแล้วก็ดีหรือได้ส่งมอบแก่นายหน้าประกันวินาศภัยเพื่อส่งมอบแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้นก็ดีให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้เอาประกันภัยรายนั้นได้ชำระเบี้ยประกันภัยแก่บริษัทแล้ว⁴⁴

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 37 (6) และมาตรา 65/2 แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ประกอบกับมติที่ประชุมคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ครั้งที่ 2/2552 จึงได้มีการออกประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการออก การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยและการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัย และธนาคารพ.ศ. 2552 โดยมีมุ่งหมายที่จะควบคุมการตัวแทน นายหน้าประกันภัยที่ขายประกันผ่านช่องทางธนาคาร ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเสนอขายต้องเป็นพนักงานของธนาคารที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยเท่านั้น⁴⁵

2) เมื่อบริษัทพิจารณาตอบตกลงรับประกันภัยรายใด ให้บริษัทส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยอันมีเนื้อความต้องตามสัญญาให้แก่ผู้เอาประกันภัย โดยบริษัทจะต้องแนบเอกสารสรุปเงื่อนไขความคุ้มครอง ข้อยกเว้นตามกรมธรรม์ประกันภัยไปพร้อมกับกรมธรรม์ประกันภัยนั้น⁴⁶

⁴¹ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 69.

⁴² พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 70.

⁴³ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 71.

⁴⁴ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. มาตรา 74.

⁴⁵ ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการออก การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยและการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัย และธนาคารพ.ศ. 2552 โดยมีมุ่งหมายที่จะควบคุมการตัวแทน นายหน้าประกันภัยที่ขายประกันผ่านช่องทางธนาคาร, ข้อ 17.

3) การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยผ่านตัวแทนประกันวินาศภัย หรือนายหน้าประกันวินาศภัย สามารถทำได้ผ่านทางโทรศัพท์ ผ่านไปรษณีย์ (Direct mail) ผ่านธนาคาร (Banc assurance) และการเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยโดยวิธีอื่น⁴⁷

4) บริษัทยังต้องจัดการให้ตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัย หรือธนาคารปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย

ก. ห้ามชักชวนให้ผู้เอาประกันภัยยกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยอื่น เพื่อมาซื้อกรมธรรม์ประกันภัยใหม่

ข. ห้ามให้ข้อความที่เป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้งเพื่อมุ่งหวังให้มีการประกันภัย

ค. ห้ามมิให้คำแนะนำซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือละเว้นการเปิดเผยข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด⁴⁸

4) การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยผ่านตัวแทนประกันวินาศภัย หรือนายหน้าประกันวินาศภัย บริษัทจะต้องจัดการให้ตัวแทนประกันวินาศภัย หรือนายหน้าประกันวินาศภัย ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในการเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัย ดังนี้

ก. แจ้งชื่อตัว ชื่อสกุล บริษัทที่ตนสังกัด (ถ้ามี) พร้อมทั้งแสดงใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย หรือนายหน้าประกันวินาศภัย

ข. แจ้งวัตถุประสงค์ในการติดต่อกับผู้มุ่งหวัง ซึ่งต้องแสดงให้เห็นชัดแจ้งว่าเป็นการเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยเท่านั้น

⁴⁶ ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการออก การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยและการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัย และธนาคารพ.ศ. 2552 โดยมุ่งหมายที่จะควบคุมการตัวแทน นายหน้าประกันภัยที่ขายประกันผ่านช่องทาง ธนาคาร, ข้อ 7.

⁴⁷ ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการออก การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยและการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัย และธนาคารพ.ศ. 2552 โดยมุ่งหมายที่จะควบคุมการตัวแทน นายหน้าประกันภัยที่ขายประกันผ่านช่องทาง ธนาคาร, ข้อ 9.

⁴⁸ ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการออก การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยและการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัย และธนาคารพ.ศ. 2552 โดยมุ่งหมายที่จะควบคุมการตัวแทน นายหน้าประกันภัยที่ขายประกันผ่านช่องทาง ธนาคาร, ข้อ 10.

ค. หากผู้มุ่งหวังแสดงเจตนาอย่างชัดเจนว่าไม่ประสงค์จะซื้อ ไม่ว่าจะการ
แสดงเจตนาที่นั้นจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดให้ยุติการขายทันที

ง. เมื่อได้รับอนุญาตให้เสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยจากผู้มุ่งหวัง ตัวแทน
ประกันวินาศภัย หรือนายหน้าประกันวินาศภัย จะต้องอธิบายเกี่ยวกับกรมธรรม์ประกันภัยที่เสนอ
ขายโดยใช้เอกสารประกอบการเสนอขายที่ได้รับความเห็นชอบจากบริษัทเท่านั้น

จ. แนะนำให้ผู้มุ่งหวังทำประกันวินาศภัย ให้เหมาะสมกับความเล็งและความ
ความสามารถในการชำระเบี้ยประกันภัย (Suitability Requirement)

ฉ. เมื่อได้รับชำระเบี้ยประกันภัย ตัวแทนประกันวินาศภัย หรือนายหน้าประกันวินาศ
ภัยจะต้องออกเอกสารแสดงการรับเงินของบริษัทประกันวินาศภัยทุกครั้งที่มีการรับเบี้ย ประกันภัย
ในนามบริษัทและส่งมอบเอกสารประกอบการเสนอขายที่ลงรายการครบถ้วนให้แก่ผู้มุ่งหวัง

นอกจากจะต้องออกเอกสารแสดงการรับเงินและเอกสารประกอบการเสนอขาย
ตามวรรคหนึ่งแล้ว นายหน้าประกันวินาศภัยต้องแสดงหนังสือมอบอำนาจให้รับชำระเบี้ย
ประกันภัยจากบริษัทด้วย

ช. ตัวแทนประกันวินาศภัย หรือนายหน้าประกันวินาศภัย จะต้องส่งเบี้ยประกันภัยที่
ได้รับจากผู้มุ่งหวังไปยังบริษัทภายในระยะเวลาที่ประกาศวิธีการเก็บเบี้ยประกันภัย
กำหนดให้บริษัทต้องเรียกเก็บเบี้ยประกันภัยให้แล้วเสร็จ⁴⁹

3.2.4 พระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

พ.ศ. 2550

การควบคุมธุรกิจประกันภัยตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ได้เปลี่ยนแปลง
เป็นการกำกับโดยผลของพระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ
ประกันภัย พ.ศ. 2550 โดยมีหน่วยงานอิสระชื่อว่าคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบ
ธุรกิจประกันภัย มีอำนาจในการออกประกาศต่างๆ เพื่อควบคุมบริษัทประกันชีวิต ซึ่งที่เกี่ยวข้องกับ
การศึกษาเรื่องนี้ มีดังต่อไปนี้

⁴⁹ ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการออก
การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยและการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัย
และธนาคาร พ.ศ. 2552 โดยมีมุ่งหมายที่จะควบคุมการตัวแทน นายหน้าประกันภัยที่ขายประกันผ่านช่องทาง
ธนาคาร, ข้อ 11.

3.2.4.1 การกำหนดแบบ ขนาด ตัวอักษร ภาษาที่ใช้ และข้อความของเอกสาร แสดง การรับเงินของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2553

คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ได้ออกประกาศ เรื่องกำหนดแบบ ขนาด ตัวอักษร ภาษาที่ใช้ และข้อความของเอกสาร แสดงการรับเงินของบริษัท ประกันชีวิต พ.ศ. 2553 ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้⁵⁰

ใบเสร็จรับเงินเบี้ยประกันที่บริษัทออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย ต้องลงลายมือชื่อผู้รับ เงินและอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ได้แก่ คำบอกชื่อว่าเป็นใบเสร็จ รับเบี้ยประกัน ชื่อและสถานที่ตั้งของบริษัท เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร เลขที่ใบเสร็จรับเงินเบี้ยประกันภัย วันเดือนปีที่ออก ใบเสร็จ ชื่อผู้เอาประกันหรือผู้ขอเอาประกัน ชื่อตัวแทนหรือผู้รับมอบอำนาจจากบริษัทให้รับเงินเบี้ย ประกันภัย เลขที่ของกรมธรรม์ประกันภัย จำนวนเงินเบี้ยประกันและงวดที่ชำระ ปีที่ของกรมธรรม์ ประกันภัยและระยะเวลาเอาประกันภัย

ส่วนใบเสร็จรับเงินชั่วคราวที่บริษัทออกให้แก่ผู้เอาประกัน ต้องลงลายมือชื่อผู้รับ เงินและให้มีรายการอย่างน้อย คือ คำบอกชื่อว่าเป็นใบรับเงินชั่วคราว ชื่อและสถานที่ตั้งของบริษัท เลขที่ใบรับเงินชั่วคราว วันเดือนปีที่ออกใบรับเงินชั่วคราว ชื่อผู้เอาประกันภัยหรือผู้ขอเอา ประกันภัย ชื่อธนาคารผู้รับชำระเบี้ยประกันภัย ลายมือเจ้าหน้าที่ธนาคารผู้รับเงิน จำนวนเงินที่ นำเข้าบัญชีและเลขบัญชีของบริษัท

3.2.4.2 การออกและการเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยและการปฏิบัติหน้าที่ของ ตัวแทนประกันชีวิต นายหน้าประกันชีวิตและธนาคาร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 38(5) และมาตรา 70/2 แห่งพระราชบัญญัติ ประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ประกอบกับมติที่ประชุมคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบ ธุรกิจประกันภัย จึงออกประกาศ มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้⁵¹

การที่ธนาคารที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิต ตามกฎหมายว่าด้วยการ ประกันชีวิต ผู้มุ่งหวัง คือ ผู้ที่ตัวแทนประกันชีวิต หรือนายหน้าประกันชีวิตชักชวนหรือชี้ช่วงหรือ จัดการให้ทำประกันชีวิต โดยการเสนอขายกรมธรรม์ผ่านธนาคารนั้นจะต้องปฏิบัติดังนี้

⁵⁰ ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่องกำหนดแบบ ขนาด ตัวอักษร ภาษาที่ ใช้ และข้อความของเอกสาร แสดงการรับเงินของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2553

⁵¹ ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการการออก และการเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยและการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนประกันชีวิต นายหน้าประกันชีวิตและ ธนาคาร พ.ศ. 2551.

ก. ผู้ที่ทำหน้าที่เสนอขายต้องเป็นพนักงานธนาคาร

ข. ผู้ทำการเสนอขายต้องแจ้งชื่อ-สกุล พร้อมทั้งแสดงใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิต

ค. ผู้ทำหน้าที่ในการเสนอขายต้องแสดงให้เห็นปรากฏชัดแจ้งว่าเป็นการเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยโดยอธิบายความแตกต่างระหว่างการประกันชีวิตกับการฝากเงินกับธนาคาร ก่อนที่จะมีการเสนอขายทุกครั้ง

ง. การทำประกันภัยของลูกค้าธนาคารต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจห้ามมิให้มีการบังคับหรือใช้เป็นเงื่อนไขในการต่อรองการให้สินเชื่อ หรือธุรกรรมอื่นใดของธนาคาร

จ. ธนาคารจะต้องปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติเช่นเดียวกับนายหน้าประกันชีวิต

“การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัย” ในกรณีบริษัท หมายความว่า การเชิญชวนให้ผู้มุ่งหวังทำประกันภัย ในกรณีที่กระทำโดยตัวแทนประกันชีวิต หมายความว่า การชักชวนผู้มุ่งหวังให้ทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท ในกรณีที่กระทำโดยนายหน้าประกันชีวิตและธนาคาร หมายความว่า การชี้ช่องหรือจัดการให้ผู้มุ่งหวังทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท

1) การออกกรมธรรม์ประกันภัย

เมื่อบริษัทประกันชีวิตได้รับขอเอาประกันภัย พร้อมเบี้ยประกันภัยของผู้มุ่งหวัง หากพิจารณาตอบตกลงรับประกันภัยรายใด และต้องส่งมอบกรมธรรม์อันมีเนื้อความต้องตามสัญญาให้แก่ผู้เอาประกัน โดยจะต้องแนบเอกสารสรุปเงื่อนไขความคุ้มครองและข้อยกเว้น

2) การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัย

การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยให้บริษัทสามารถกระทำได้ ดังนี้

ก. การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยผ่านตัวแทนประกันชีวิตหรือนายหน้าประกันชีวิต

ข. การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยผ่านไปรษณีย์

ค. การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยผ่านธนาคาร

ง. การเสนอขายกรมธรรม์โดยวิธีอื่น แต่ไม่รวมการขายกรมธรรม์ประกันภัยทางโทรศัพท์

3) ข้อกำหนดที่ใช้กับการเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยผ่านตัวแทนประกันชีวิต นายหน้าประกันชีวิตธนาคาร หรือโดยวิธีอื่น

- ชื่อกรมธรรม์ใหม่
- (1) ห้ามชักชวนให้ผู้เอาประกันยกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยอื่น เพื่อมาซื้อกรมธรรม์ใหม่
 - (2) ห้ามให้ข้อความที่เป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้งเพื่อมุ่งหวังให้มีการประกันภัย
 - (3) ห้ามให้คำแนะนำซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือละเว้นการเปิดเผยข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด
- 4) การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยผ่านตัวแทนประกันชีวิต หรือนายหน้าประกันชีวิต
- (1) นายหน้าประกันจะต้องแจ้งชื่อสกุล บริษัทที่ตนสังกัด(ถ้ามี) พร้อมทั้งแสดงใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตหรือนายหน้าประกันชีวิต
 - (2) แจ้งวัตถุประสงค์และต้องแสดงให้เห็นว่า เป็นการเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยเท่านั้น ในการนี้ให้หลีกเลี่ยงการใช้คำว่าฝากเงินแทนการชำระเบี้ยประกัน
 - (3) หากผู้มุ่งหวังแสดงเจตนาอย่างชัดเจนว่าไม่ประสงค์จะซื้อ ไม่ว่าจะการแสดงเจตนา นั้นจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดให้ยุติการขายทันที
 - (4) เมื่อได้รับอนุญาตให้เสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยจากผู้มุ่งหวัง ตัวแทนประกันชีวิตหรือนายหน้าประกันชีวิตจะต้องอธิบายเกี่ยวกับกรมธรรม์ประกันภัยที่เสนอขาย โดยใช้เอกสารประกอบการเสนอขายที่ได้รับความเห็นชอบจากบริษัทเท่านั้น
 - (5) แนะนำให้ผู้มุ่งหวังทำประกันชีวิตให้เหมาะสมกับความเสี่ยงและความสามารถในการชำระเบี้ยประกันภัย
 - (6) เมื่อผู้มุ่งหวังประสงค์จะทำประกันชีวิต ตัวแทนประกันชีวิต หรือนายหน้าประกันชีวิต จะต้องส่งมอบใบคำขอเอาประกันภัยให้แก่ผู้มุ่งหวังและให้ผู้มุ่งหวังกรอกรายละเอียดลงในใบคำขอเอาประกันภัยและลงลายมือชื่อในฐานะผู้ขอเอาประกันภัยด้วยตนเอง หากมีการกรอกรายละเอียด เอกสารให้ถูกต้องตามข้อมูลที่ได้รับจากผู้มุ่งหวัง หรือจากที่ตนทราบข้อมูลจากผู้มุ่งหวัง หรือจากที่ตนทราบข้อมูลและตัวแทนประกันชีวิตหรือนายหน้าและต้องอ่านใบคำขอเอาประกันภัยให้ฟังก่อน
 - (7) เมื่อได้รับชำระเบี้ยประกันภัย ต้องออกเอกสารแสดงการรับเงินของบริษัทประกันชีวิตที่มีการรับเบี้ยประกันภัยในนามบริษัท และต้องแสดงหนังสือมอบอำนาจให้รับชำระเบี้ยประกันภัยจากบริษัทด้วย

(8) เมื่อได้รับคำขอเอาประกันและรับเบี้ยประกันภัย จากผู้มุ่งหวังแล้ว ให้ตัวแทนประกันชีวิต หรือนายหน้าประกันชีวิตส่งมอบเอกสารประกอบการเสนอขายที่ลงรายการครบถ้วนให้แก่ผู้มุ่งหวังพร้อมเอกสารการรับเงินของบริษัทด้วย

(9) นับแต่วันที่ผู้มุ่งหวังส่งมอบคำขอพร้อมเบี้ยประกันภัยให้แก่ตัวแทนประกันชีวิต หรือนายหน้าประกันชีวิต ตัวแทนประกันชีวิต หรือนายหน้าประกันชีวิตจะต้องแจ้งระยะเวลาซึ่งผู้มุ่งหวังจะได้รับกรมธรรม์ประกันภัยจากบริษัท หรือได้รับการติดต่อจากบริษัท เกี่ยวกับกรมธรรม์ประกันภัย

(10) ตัวแทนประกันชีวิตหรือนายหน้าประกันชีวิตจะต้องแจ้งให้ผู้มุ่งหวังทราบว่า เมื่อผู้มุ่งหวังได้รับกรมธรรม์ประกันภัย ผู้มุ่งหวังมีสิทธิตรวจสอบเนื้อหาตามกรมธรรม์ประกันภัย หากไม่เป็นที่พอใจผู้มุ่งหวังมีสิทธิเลิกสัญญาภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้เอาประกันภัยได้รับกรมธรรม์ประกันภัยจากบริษัทหรือมากกว่า 15 วัน ทั้งนี้ขึ้นกับแบบกรมธรรม์ประกันภัยที่มีการเสนอขาย

(11) ตัวแทนประกันชีวิต หรือนายหน้าประกันชีวิตจะต้องส่งคำขอเอาประกันภัย พร้อมเบี้ยประกันภัยที่ได้รับจากผู้มุ่งหวัง ไปยังบริษัทใน โอกาสแรกที่กระทำได้ แต่ไม่เกินวันทำการถัดไป

4) การเสนอเสนอขายกรมธรรม์ประกันชีวิตควบคุมการลงทุน

ก. ผู้เสนอขายต้องได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ติดต่อกับผู้ลงทุน ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับกรมธรรม์ประกันชีวิตควบคุมการลงทุนตามหลักสูตรที่สำนักงานประกาศกำหนด

ข. ต้องให้คำแนะนำตามหลักวิชาการและใช้เอกสารชี้ชวนการลงทุนตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

ค. ให้คำแนะนำโดยอธิบายถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประกันชีวิตควบคุมการ

ง. ไม่นำข้อมูลของผู้เอาประกันภัยไปเปิดเผยต่อบุคคลอื่น

จ. ห้ามมิให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน หรือค่าตอบแทนเกี่ยวกับกรมธรรม์ประกันชีวิตควบคุมการลงทุนและหน่วยลงทุนควบคุมกรมธรรม์ประกันชีวิตจากผู้เอาประกัน นอกเหนือจากที่ผู้เอาประกันมีหน้าที่จะต้องชำระตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันชีวิตควบคุมการลงทุนหรือตามที่กำหนดไว้ในหนังสือชี้ชวน

3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเสนอขายประกันอุบัติเหตุร่วมกับ บัตรเอทีเอ็มของประเทศไทยกับต่างประเทศ

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ. 2550 ต่างก็มิได้มุ่งเน้นที่จะควบคุมดูแลการขายประกันผ่านช่องทางธนาคารเพราะเป็นเรื่องที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นานในประเทศไทย บทบัญญัติต่าง ๆ ยังคงเป็นการควบคุมการขายประกันภัยในรูปแบบนายหน้าและตัวแทนทั่ว ๆ ไปซึ่งมีรูปแบบการเสนอขายประกันภัยแตกต่างไปจากการเสนอขายของธนาคาร ซึ่งจากการศึกษากฎหมายของประเทศไทยพบว่าคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการออก การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยและการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนประกันชีวิต นายหน้าประกันชีวิต นายหน้าประกันชีวิตและธนาคาร พ.ศ. 2551 ซึ่งประกาศฉบับดังกล่าวเป็นเพียงระเบียบปฏิบัติระหว่างนายหน้าประกันภัยที่เป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารกับคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเท่านั้น แต่ไม่มีสภาพเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปด้วยเหตุนี้เองจึงควรมีการควบคุมการเสนอขายประกันภัยของนายหน้าประกันภัยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารโดยเฉพาะ

นอกจากนี้ จากการศึกษากฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเป็นนายหน้าธนาคารเสนอขายประกันอุบัติเหตุ ร่วมกับบัตรเอทีเอ็มไม่พบว่ามีลักษณะการเสนอขาย ประกันอุบัติเหตุในรูปแบบเดียวกับของประเทศไทยจะมีก็แต่เพียงในเรื่องการกระทำการเป็นนายหน้าประกันภัยของธนาคารเท่านั้น โดยจะมีรูปแบบการควบคุม ในแง่ของการเสนอขาย การส่งมอบกรมธรรม์ การออกใบเสร็จรับเงิน เบี้ยประกันภัย และเงื่อนไขเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ซึ่งถูกควบคุม และวางหลักเกณฑ์ โดยหน่วยงานเฉพาะมีอำนาจออกประกาศหรือกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติแต่มิใช่กฎหมายคล้ายกับของประเทศไทย